

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

Ότε ἐστὶ κατὰ τοῦ ἐν θεοτόκῳ ἔθρονον
βουλεύσασθε ἢ κατὰ παιδείας καὶ αὐτῶν καὶ
τῶν αὐτῶν οὐκείων. (Πλάτ. Θεάγος).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Κ. Ν. Φιλαδέλεφους

1884

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ 57.	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	ΤΕΥΧ. Α' ΚΑΙ Β'.
----------	--------------------------	------------------

ΚΩΝΣΤ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ

Κριτικά καὶ Γραμματικά.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

§ 1. Πάντα κινούντα κάλων—πάντα κινεῖν τὰ καλῶς.

Ἄλεξ. Τραλλιαν. Τόμ. Α', σελ. 571 ἐκδ. Puschm. «Καὶ δεῖ πανταχόθεν βοηθεῖν τὸν ἐπιστήμονα καὶ φυσικοῖς χρώμενον ἐπιστημονικῶ λόγῳ καὶ μεθόδῳ τεχνικῇ καὶ τὸ λεγόμενον πάντα κινεῖν τὰ καλῶς σπεύδοντα μακρᾶς νόσου καὶ μοχθηρᾶς ἀπαλλάξαι τὸν κάμνοντα.»

Παντί, νομίζομεν, φανερόν ὑπάρχει ὅτι νοσεῖ ἡ προκειμένη ῥήσις κακῶς διατεθεῖσα ὑπ' ἀναισθήτου βιβλιογράφου· οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι ὑγιῆς ἀποκαθίσταται ἐκφερομένη ὡδε: «καὶ φυσικοῖς χρώμενον ἐπιστημονικῶ λόγῳ καὶ μεθόδῳ τεχνικῇ καὶ τὸ λεγόμενον πάντα κινῶντα κάλων, σπεύδοντα κτέ.»

Τοῦ παροιμιώδους ἀποβάντος πάντα κάλων κινεῖν, δι' οὗ ἐμφαίνεται τὸ πάντα τρόπον πειραῖσθαι καὶ προθυμίας μηδὲν ἐλλείπειν ἢ τὸ πᾶν τι μηχανᾶσθαι καὶ μηθενὸς ἀπέχεσθαι, ποιεῖται χρῆσιν ὁ Λουκιανὸς γράφων «ἀλλὰ χρῆ πάντα μὲν κάλων κινεῖν, πάντα δὲ πράττειν καὶ λέγειν» καὶ «πάντα κάλων ἐκίνουον ἀμύνασθαι βουλόμενος» (Σκύθ. 11 καὶ Ἀλεξ. 57). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἰγνατίῳ «ὁ πάντα κάλων κινῶν εἰς τὴν αὐτοῦ κατασκευὴν» (Ἐπιστ. πρὸς Φιλιππ. 4) καὶ παρὰ τῷ Ὠριγένει «καίτοι γε πάντα κάλων κινήσαντες» καὶ «πάντας λόγους στρέφων καὶ πάντα κάλων, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, κινῶν» (Τόμ. ΙΘ', σελ. 47 καὶ Τόμ. ΚΕ', σελ. 354) καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ «πάντα μᾶλλον ὑπομένουσι καὶ πάντα, φασί, κάλων κινουσι» (σελ. 892) καὶ παρὰ τῷ Ἰουλιανῷ «πάντα κινουσι ἀκοσμίας κάλων» (σελ. 437 α) καὶ παρ' ἄλλοις (Ἴδε Βοισσονάδην *Παχυμέρ.* σελ. 29). Γρηγόριος ὁ Κύπριος λέγει «Ἀντλεῖν ἀμφοτέραις: ἐπὶ τῶν σπουδῇ τι ποιούντων. Ὁμοία τῇ πάντα κάλων κινεῖς» (Παροιμιογρ. Τόμ. Β', σελ. 104. Πρβ. καὶ σελ. 287). Ἐν τοῖς εἰς Θεόκριτον Σχολίοις ἀντὶ τοῦ «πάντα κάλων κινεῖ καθελκύσαι σε πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἔρωτα» (σελ. 227, 22 Ἀρ.) εἰς τῶν κωδίκων ἔχει λίθον. Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ Φρίσχιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν (σελ. 192) πλημμελὲς ὑπολαβὼν τὸ ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Λουκιανοῦ περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς § 12 «οἱ Χριστιανοὶ συμφορὰν ποιούμενοι τὸ πρᾶγμα πάντα ἐκίνουον ἐξαρπάσαι πειρώμενοι αὐτόν» προσθεὶς τὸ κάλων ἀνέγνω «πάντα κάλων ἐκίνουον» (Πρβ. καὶ Ἰακωβίτζιον *Λουκ.* Τόμ. Γ', σελ. 424). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Λιβανίου σελ. 130 «ὑπὲρ δὲ τοῦ σίτου πάντα μὲν οἴμαι κινήσειν τὸν χρηστὸν Ὀλύμπιον, πράξειν δὲ οὐδὲν ἢ μικρόν» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις σελ. 60,

48 Διδ. «Κάλων: παροιμία πάντα δὴ κάλων κινεῖ.— Ἄπλοῦν σε δεῖ τὰ ἄρμενα, οἷον πάντα κινεῖν ὑπὲρ τοῦ περιγενέσθαι αὐτοῦ» (Ἴδε καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Σχαιφήρου ἔκδοσιν τοῦ περὶ Ἑλλείψεων Συγγραμματος τοῦ Βωσίου σελ. 249 κέξ.).

Τὴν αὐτὴν ἢ παραπλησίαν δύναμιν ἔχει τὸ πάντα κάλων ἢ πάντας κάλως σείειν, οὗ φέρομεν παραδείγματα τὸ ἐκ τῆς Παλατίνης Ἀνθολογίας «δὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ ὠνῆρ τοὺς Μουσέων πάντας ἔσεισε κάλους (κάλως)» (Θ', 545) καὶ τὸ ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως «πάντα φασὶ δεῖν τὸν ἔμπορον κάλων σείειν» (Ἐπιστολογρ. σελ. 111 Διδ. Ἴδε Τούπιον Emend. Τόμ. Β', σελ. 20. Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 153). Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Πάντα κάλων σείει: παροιμία ἐπὶ τῶν πάσῃ προθυμῖα χρωμένων», ἐν δὲ τῷ τοῦ Φωτίου «Πάντα κάλων σείει Ν: παροιμία ἐπὶ τῶν πάσῃ προθυμῖα χρωμένων· παρῆκται δὲ ἀπὸ τῶν τὰ ἄρμενα χαλώντων.» Τὰ αὐτὰ εὐρίσκομεν καὶ παρὰ τῷ Ζηνοβίῳ κείμενα πλὴν ὅτι προστακτικῶς ὁ λόγος αὐτοῦ εἶνε προενηνεγμένος, οἷον «πάντα κάλων σείει» (Παροιμιογρ. Τόμ. Α', σελ. 145. Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 600 καὶ Σουΐδαν σελ. 814 Βεκκ.). Εὐστόχως ὁ Βοισσονάδης ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις Τόμ. Α', σελ. 98 ἔγραψε «χρῆ μᾶλλον ζηλοῦντας ἐλέσθαι τὸ ἄμεινον καὶ πάντα σείοντας κάλον (κάλων) ἀμιλλᾶσθαι φιλεῖν τοῖς ὧδε λαμπροῖς» ἀντὶ τοῦ φερομένου ἐν τῷ κώδικι πάντας ἰόντας καλόν.

Παραλαμβάνεται δ' ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος παροιμιώδει ρῆσει καὶ τὸ σύνθετον ἀνασειεῖν, ὡς παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ «πάντα κάλων εὐσεβείας ἀνασείσαντες» καὶ «πάντα κάλων ἀνασείσαντες ἐριστικῶν δογμάτων» (Τόμ. Β', σελ. 141 καὶ 256) καὶ «πάντα κάλων ἀνασείσαντες λαμπρὰ φυσῶμεν» καὶ «πάντα μὲν οὖν ἀνασειῶν κάλων ἀχαλινώτου στόματος καὶ κατηγοροῦ (Γρ. κακηγόρου) γλώσσης» (Τόμ. Γ', σελ. 201 καὶ 292) καὶ «πάντα δὴ κάλων ἀνασειῶν, ὡς οἱ πνεῦμα δεξιὸν κατ' οἰάκων ἔχοντες» (Τόμ. ς', σελ. 111) καὶ «ὅταν μὲν πνεῦμα οὖριον κατ' οἰάκων ἐπιγένηται, παντὸς καὶ (Γρ. δὴ) ἀνασεισθέντος κάλου (κάλω), πλησίστιοι μέχρι λιμένων αἱ νῆες κατάγουσιν» (Τόμ. Α', σελ. 207). Ἄπαντ' ἄ δε καὶ

ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκου «ἐπλέομεν πάντα ἀνασει-
σαντες κάλων» (Α', 107).

Ὁμοίας ἐννοίας ἔχεται τὸ πάντα κάλων ἐξιέναι, οὗ ἐγένετο χρῆ-
σις ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἐλέγθη δ' ὑπὸ
μὲν τοῦ Εὐριπίδου «ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων» (Μηδ.
278), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀριστοφάνους «νῦν δεῖ σε πάντα δὴ κάλων
ἐξιέναι σεαυτοῦ» (Ἴππ. 756. Πρβ. Ἐλμσλήιον Εὐριπ. Μηδ. σελ.
128. Ἐτι δὲ Κόβητον Μνημοσ. 1874, σελ. 357).

Ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ τοῦ Πλάτωνος κεῖται «μήτ' αὖ Πρωταγό-
ραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρία ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος
τῶν λόγων» (σελ. 338 α'), ἐν δὲ τῷ Σισύφῳ τοῦ Ψευδοπλάτωνος εὐ-
ρίσκεται «τὸ λεγόμενόν γε πάντα κάλων ἐφέντες καὶ πᾶσαν φωνὴν
ἀφιέντες» (σελ. 389 γ'), εἰς ὃ φέρεται τὸ σχόλιον τόδε· «Πάντα
κάλων ἐφέντες: ἐπιτείναντες ἢ κινήσαντες ἢ σείσαντες. Παροιμία
ἐπὶ τῶν πάσῃ προθυμία χρωμένων· παρῆκται δὲ ἀπὸ τῶν τὰ σχοι-
νία ἢ τὰ ἄρμενα χαλώντων ναυτῶν» (Πρβ. καὶ Παροιμιογρ. Τόμ.
Β', σελ. 86). Ὁ Ἑρμαννὸς ἐξέδωκε «πάντα κάλων ἐξιέντες» ἀντὶ
τοῦ ἐφέντες, ὃ δ' Ὁσαννὸς ἐτόπασε «πάντα κάλων ἐντείναντα»
ἀντὶ τοῦ ἐκτείναντα, ᾧ εὖ ποιῶν συνηγορεῖ ὁ Σταλβώμιος ἐν τῇ
ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος (Τόμ. Β', β', σελ. 132). Ὁμοίως τῷ κάλων
ἐκτείνειν λέγεται κάλων τείνειν ἐν ἐπιγράμματι, οἷον «καὶ γνοὺς
ὡς θνατοῖς οὐδὲν γλυκερώτερον αὐγᾶς ζῆθι κάλων τείνας οὐριον
εὐφροσυνᾶν» (Ἴδε Βαλκενάριον Διατρ. σελ. 232 κέξ. Πρβ. καὶ
Καιθήλιον Ἐπιγρ. Ἑλλην. σελ. 227).

Εὐρομεν δὲ καὶ τοῦ πάντα κάλων καθεῖναι χρῆσιν ἐν τῷ Λε-
ξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «Κατουρίσας: ἀθρόως, πάντα κάλων καθεῖς
καὶ μὴ διαμελλήσας» καὶ τοῦ πάντα κάλων ἀνεῖναι ἐν τῷ Ὀνομα-
στικῷ τοῦ Πολυδεύκου Σ', 144, «ἀνέδην, χύδην, ρύδην· πάντα
κάλων ἀνεῖς».

Ἄξιον μνείας ὑπάρχει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀππιανοῦ ῥηθὲν ἐν τοῖς
Ἄλιευτικοῖς Β', 222 «οἷσι λέλυνται ἡνία, γαστροὶ δὲ πάντας ἐπι-
τρωπῶσι κάλωας», περὶ οὗ εἶνε τάδε ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις σε-
σημειωμένα· «Τὸ δὲ ἐπιτρέπει τοὺς κάλωας ἀπὸ τῶν ναυτῶν, οἱ ἐν

καιρῷ εὐπλοίας ἢ καὶ κινδύνου ἀμεταχειρίστους ἐῷσι τοὺς κάλως».

Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 654 «Κάλως, κάλω καὶ (σπανιώτατα κάλωος (δ)· σχοινί, (κωρ.) καρὰδόσχοινον, παλαμάρι— Πάντα κάλω κινεῖν (Ἔντεινεῖν, ἀφιέναι, ἀνασειεῖν κτλ.), Παροιμ., μεταχειρίζεσθαι κάθε τρόπον». Σφοδρᾶς ἐπιτιμῆσεως ἄξιος εἶνε ὁ περιδέξιος λεξικογράφος ἐκφέρων τὴν αἰτιατικὴν τοῦ κάλωος ἄνευ τοῦ Ν, οἷον πάντα κάλω κινεῖν. Δίκαιον δὲ νομίζομεν νὰ μεμφοθῆ τις αὐτὸν καὶ διότι ἀμνημονήσας τοῦ ἐξιέναι, οὐ ἐποιήσατο χρῆσιν δ τ' Εὐριπίδης καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, παρέθετο τὸ ἀφιέναι. Ὁρθῶς ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Γαζῆ (Τόμ. Β', σελ. 124) εἶνε γεγραμμένον «Κάλως, γεν. κάλω, αἰτ. κάλωΝ» καὶ «Παροιμιωδῶς πάντα κάλωΝ κινεῖν, ἐντεινεῖν, ἐξιέναι, ἀνασειεῖν». Καὶ ἐν τῇ λέξει δὲ ἐξίημι οὐδαμῶς ὁ Σκαρλάτος οὔτε τὴν χρῆσιν τοῦ πάντα κάλων ἐξιέναι ἐμνημόνευσεν οὔτε τὴν καθόλου ἐκφορὰν κάλων ἢ κάλωος ἐξιέναι. Εἶπε δ' ὁ Εὐριπίδης ἐν Τρωάσι 94 «ὅταν στρατεύμ' Ἀργεῖον ἐξιῆ κάλωος» καὶ ἐν Ἡρακλεῖ Μαινομένῳ 837 «φόνιον ἐξίει κάλων». Πρβ. καὶ Πίνδαρ. Πυθιον. Α', 176 «ἐξίει δ' ὡσπερ κυβερνάτας ἀνὴρ ἰστίον ἀνεμόεν». Ἡδύνατο δ' ὁ Σκαρλάτος νὰ γινώσκη τὰ παραδείγματα ταῦτα ἐκ τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Πασσοβίου. Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἐπικράτους παρ' Ἀθην. σελ. 782 ς' κεῖται «καὶ τοὺς κάλους (κάλωος) ἐκλινε καὶ χάλα πόδα».

§ 2. Τὸ ὄνομα κάλωος παρὰ μὲν τοῖς παλαιοῖς αἰείποτε ἰσοσυλλάβως ἐκλίνετο, παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις ἐνίοτε καὶ περιτοσυλλάβως.

Οὐδὲν σαφὲς διδάσκει Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος ἀποφαινόμενος ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ὅτι ἡ γενικὴ τοῦ κάλωος σχηματίζεται σπανιώτατα κάλωος. Ὄφειλε νὰ εἴπη ὅτι ὁ περιτοσυλλάβως προενηνεγμένος τύπος εἶνε ἴδιος τοῦ μεταγενεστέρου Ἑλληνισμοῦ. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Γαζῆ (Τόμ. Β', σελ.

124) κεῖται «Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἔχει καὶ τὸ πληθυντικὸν κάλωες.»

Παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ ἀπαντᾶ ἡ τ' ὀνομαστικὴ κάλωες καὶ ἡ αἰτιατικὴ κάλωας, οἷον Β', 725 «ὕπὸ πνοιῆ δὲ κάλωες ὄπλα τε νῆια τινάσσετο νισσομένοισιν» καὶ Α', 566 «ἐπ' ἰκριόφιν δὲ κάλωας ξεστήσιν περόνησι διακριδὸν ἀμφιβαλόντες» καὶ Α', 1277 «ὕψι δὲ νηὸς εὐναίας ἐρύσαντες ἀνεκρούσαντο κάλωας». Εἰς τὴν πρώτην αἰτιατικὴν φέρεται σχόλιον ἔχον ὧδε· «Κάλωας· ἀπ' εὐθείας τῆς κάλως κατὰ Ἀττικούς». Ἄλλ' οὐδεὶς τῶν Ἀττικῶν εἶπε κάλωες ἢ κάλωας. Ὁ Χοιροβοσκὸς γράφει σελ. 255,35 «Καὶ ἀποροῦσί τινες λέγοντες καὶ πῶς τὸ κάλως, ὃ σημαίνει τὸν σχοῖνον, βαρύτονον ὄν καὶ βραχεῖα παραληγόμενον οὐ κλίνεται διὰ τοῦ ΤΟΣ ἀλλὰ διὰ καθαροῦ τοῦ ΟΣ, οἷον κάλως κάλωος, ὡς μαρτυρεῖ Ἀπολλώνιος ὁ τὰ Ἀργοναυτικὰ γράψας κάλωας εἰπὼν τὴν αἰτιατικὴν τῶν πληθυντικῶν, οἷον εὐναίας ἐρύσαντες ἀνεκρούσαντο κάλωας, ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου λόγου. Ὡς γὰρ ἀπὸ τοῦ κάλως κάλωος ἐστὶν ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν κάλωες, ὡσπερ ἦρωος ἦρωες, καὶ ἐκεῖθεν ἡ αἰτιατικὴ τῶν πληθυντικῶν κάλωας, ὡσπερ ἦρωας. Καὶ τῇ εὐθείᾳ τῶν πληθυντικῶν ἐχρήσατο ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ λέγων δερχόμενοι παράμειβον, ὑπὸ πνοιῆ δὲ κάλωας.

Οὐδὲ γὰρ δυνάμεθα εἰπεῖν ὡς Ἀττικὴ ἐστὶν ἡ κλίσις· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι κατὰ ἀποβολὴν τοῦ Σ κλίνουσιν, οἷον ὁ κάλως τοῦ κάλω, ὡσπερ ὁ Μενέλεως τοῦ Μενέλεω. Ἔστιν οὖν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ τοῦ κάλως κάλωος κλίσις ἀλλ' ἐπέκτασις, κτέ.» (Πρβ. καὶ Ἑτυμολογ. Μέγ. σελ. 74, 6 καὶ Κραμ. Ἄν. Ὁξ. Τόμ. Β', σελ. 375, 22). Γελοιοτάτη εἶνε ἡ γνώμη, καθ' ἣν τὸ κάλωος ἐσχηματίσθη κατ' ἐπέκτασιν. Πρβ. καὶ ἄλωος-ἄλωος, κτλ. (ἀντὶ τοῦ ἄλωος-ἄλω, κτλ.), περὶ οὗ ἀλλαγῶ.

Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀλιευτικοῖς τοῦ Ὀππιανοῦ Α', 228 «ἀροχθεῦσι δὲ κάλωες» καὶ Α', 345 «δοιοὺς μὲν ἄνω πόδας ὥστε κάλωας ἀντανύει» καὶ Β', 223 «γαστρὶ δὲ πάντας ἐπιτρωπῶσι κάλωας» καὶ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς τοῦ Ψευδορφέως 626

«στρεπτοὶ λύοντο κάλωες» καὶ 257 «κάλωας βρίσασθ' ὁμορροθέντες» καὶ 241 «εὐστρέπτοισι κάλωσιν» καὶ ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς τοῦ Νόννου Γ', 27 «συμπλεκέες δὲ κάλωες ἐσύρισαν» καὶ Δ', 229 «διχθαδίους δὲ κάλωας ἐφαψάμενός τινι γόμφῳ κτέ.»

Περὶ τῆς περιττοσυλλάβου κλίσεως τοῦ κάλωος ποιεῖται λόγον καὶ ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς γράφων σελ. 136, 42 «ὡς καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ κάλος ἐκταθεὶς παρὰ Ἀττικοῖς τοὺς κάλωας ἔκλινεν» καὶ σελ. 1271, 4 «ὡς γὰρ κάλος κάλου τὸ σχοινίον, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ κάλωος κάλωος παρ' Ἀττικοῖς ὕστερον ἢ κάλωος κάλω, οὕτω καὶ λαγός λαγοῦ—καὶ λαγώς λαγώ» καὶ σελ. 1534, 10 «καὶ δρα δτι ὁ κάλος οὐκ ἐκτείνει τὴν λήγουσαν παρὰ τοῖς παλαιοῖς, εἰ καὶ ὕστερον Ἀττικῶς μεγεθύνεται καὶ περιττοσυλλάβως δὲ ὡς τὰ πολλὰ κλίνεται.» Λέγει δὲ καὶ ἐν σελ. 1452, 58 «οἱ δὲ παλαιοὶ προτόνους φασὶ κάλωας ἀπὸ τοῦ καρχησίου εἰς πρόραν καὶ πρύμναν διατείνοντας» καὶ σελ. 1453, 2 «λέγει δὲ βοέας καὶ ἐν συναίρεσει βοεῖς τοὺς ἐκ βοείων ἱμάντων κάλωας, οὗς καὶ κάλους οἱ ὕστερόν φασιν οἱ καὶ τὸν λαγῶν συστέλλοντες καὶ τὸ πληθυντικὸν λαγούς λέγοντες.» Ταραχώδη εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου γεγραμμένα. Ἡ περιττοσύλλαβος κλίσις τοῦ ὀνόματος κάλωος ἦτο ἄγνωστος τοῖς Ἀττικοῖς, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδηλώσαμεν. Παρατηρητέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι οὐχὶ πρόραν οἱ Ἕλληνες ἔλεγον ἀλλὰ προῶραν.

Ἐν τέλει παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ Φρασικλέους ἐν τῇ Γραμματικῇ (σελ. 47) εἰρημένα, ἵνα δείξωμεν ὅτι καὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες οὐχὶ ἀκριβῆ ἐνίοτε ἢ ἀβασάνιστα διδάσκουσι. Τάδε γράφει ὁ Φρασικλῆς «κάλωος (ὁ), γεν. κάλω, αἰτ. κάλων. Πληθ. καὶ κάλωες καὶ κάλωος καὶ κάλοι, αἰτ. κάλους.»

Ἀκριβῶς περὶ τῶν τύπων κάλος καὶ κάλωος θὰ διαλάβωμεν ἀλαχοῦ, ὡς καὶ περὶ τῶν τύπων λαγός καὶ λαγώς καὶ λαγῶος. Σημειωτέον δ' ἐνθάδε ὅτι ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι τοῦ Νικηφόρου (Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 489, 3) ἀναγινώσκεται «οἱ κάλωος ἐτέτριγεςαν.»

§ 3. Παρὰ φαῦλον ἡγησάμενος — περί φαυλον ἡγησάμενος.

Προκόπ. Τόμ. Β', σελ. 197, 23 Βόνν. «Περὶ φαῦλον γὰρ ἡγησάμενος τὸ τε φρούριον καὶ τοὺς τοῦ φρουρίου οικήτορας ζῦν τοῖς στρατιώταις κακῶν ἀπαθείς διασώσασθαι τὸ μὲν ὀχύρωμα εἶασε παντάπασι στρατιωτῶν ἔρημον, ἅπαντας δὲ ἀπαγαγῶν ἕσον ἀπὸ σταδίων πέντε ἐς παράταξιν διεκόσμησεν.»

Οὐδεὶς ποτε τῶν Ἑλλήνων οὐτ' εἶπεν οὐτ' ἠδύνατο νὰ εἶπη περὶ φαῦλον ἡγεῖσθαι ἢ ἡγήσασθαι, ἀτοπωτάτης οὔσης ἐν τῇ ταύτῃ φράσει τῆς προθέσεως περὶ. Ἑλληνιστὶ λέγεται παρὰ φαῦλον ἡγεῖσθαι, καθάπερ καὶ παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι καὶ παρὰ φαῦλον τίθεσθαι. Ἀναμφίλεκτον δ' ἡμῖν φαίνεται ὅτι καὶ ὁ Προκόπιος ἔγραψε «παρὰ φαῦλον ἡγησάμενος τὸ τε φρούριον κτέ.», ὡς ἐν σελ. 320, 10 «παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι τὸ τὰ βελτίω σφίσιν αὐτοῖς ἐλέσθαι» καὶ ἐν Τόμ. Γ', σελ. 75, 6 «παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι κακοπάθειάν τινα ὑπὲρ ἀνοήτου φέρεσθαι (Γρ. αἴρεσθαι) δόγματος.» Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 737 «παρὰ φαῦλον ἡγεῖτο δι' αὐτοῦ ποιήσασθαι καὶ κατασχεῖν» καὶ σελ. 596 «πότερον ὡς τὰς σπονδὰς παρὰ φαῦλον ἐποιήσασθε ἄν;» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ Τέχν. Ῥητ. Δ, 2 «οὕτως δὲ μηδ' ἐν τούτῳ παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι τὸ μέρος τοῦ λόγου τοῦτο» καὶ παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ἐπιστ. σελ. 214 γ' «ἵνα μηδὲν ἀγνοήσειεν ἢ σὴ θεοσέβεια, ἣν οὐ παρὰ φαῦλον ἀλλ' ἀντὶ παντός ἐποιεῖτο πεισθῆναι διὰ τῶν ἀποβάντων» καὶ παρὰ τῷ Δεξιππῳ σελ. 18, 11 Βόνν. «καὶ ὄρκους καὶ πᾶσαν πίστεως βεβαιότητα παρὰ φαῦλον τιθεμένων.»

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐπίθετον φαῦλος συνωνυμεῖ τῷ ὀλίγος ἢ μικρός, ὃ καὶ συνάπτεται οὐχὶ ὀλιγάκις, οἷον μικρὸν καὶ φαῦλον ἀμάρτημα, βμικρὸν καὶ φαῦλον οἰκίδιον, μικρὰ καὶ φαῦλα προσκρούματα, μικρὰ καὶ φαῦλα προφάσεις, κτλ., ὁμοίαν ἔννοιαν ἔχει τὸ παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι ἢ τίθεσθαι ἢ ἡγεῖσθαι τῷ παρ' ὀλίγον ποιεῖσθαι ἢ παρὰ μικρὸν ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι, ὧν παραδείγματα μνημονεύομεν τάδε. Ξενοφ. Ἄν. Γ', ς', 11 «ἐνιοὶ μὲν αὐτῶν παρ' ὀλίγον ἐποιεῦντο τὸν Κλέανδρον, τῷ δὲ Ξενοφῶντι οὐκ ἐδόκει φαῦλον εἶ-

ναι τὸ πρᾶγμα.» Δί. Κάσσ. Τόμ. Α', σελ. 57 Δινδ. «παρ' ὀλίγον τὴν ἰδίαν ἔχθραν πρὸς τὰ κοινῇ συμφέροντα ἐποιήσατο.» Ἰσοκράτ. Φιλ. 79 «μηδὲ παρὰ μικρὸν ἠγείσθαι τὸ παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν» Ψευδοδημοσθ. σελ. 1416, 51 «ἵνα μᾶλλον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσύριαν, ἂν μὴ παρὰ μικρὸν ποιήσῃ.» Ἀλκίφρ. Α', κθ', ὁ «ἐγὼ δ' οὐ παρὰ μικρὸν ἠγοῦμαι Μενάνδρου διαμαρτεῖν ἐραστοῦ.» Περβ. καὶ Πλάτ. Πολιτ. σελ. 546 δ' «παρ' ἑλαττον τοῦ δέοντος ἠγησάμενοι τὰ μουσικῆς.» Παρὰ Δίωني τῷ Κασσίῳ ΕΖ', ια', 2 φέρεται «παρὰ βραχὺ τὴν ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν πρὸς τὸ μηδένα ἐξ αὐτῶν συκοφαντηθῆναι θέμενος ἔκαυσε.»

Λέγεται δὲ καὶ παρ' οὐδὲν τίθεσθαι καὶ παρ' οὐδὲν ἄγειν καὶ παρ' οὐδὲν ποιείσθαι καὶ παρ' οὐδὲν ἠγείσθαι· ἔτι δὲ παρ' οὐδὲν εἶναι.

παρ' οὐδὲν τίθεσθαι. Αἰσχύλ. Ἄγαμ. 228 «λιτὰς δὲ καὶ κληδόνας πατρώους παρ' οὐδὲν—ἔθεντο.» Εὐριπίδ. Ἴφιγ. Τ. 731 «μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς.» Πλάτ. Φαίδρ. σελ. 252 α' «οὐσίας δι' ἀμέλειαν ἀπολλυμένης παρ' οὐδὲν τίθεται.» Πλούτ. Δημοσθ. ΙΔ', 3 «παρ' οὐδὲν τὸ προσκροῦσαι τῷ δήμῳ θέμενος ἠλεγξεν.» Λουκιαν. περὶ Θυσ. 3 «παρ' οὐδὲν τίθεσαι τὸν εὐεργέτην» καὶ Βίων Πράσ. 13 «παρ' οὐδὲν τίθεσαι τὰ ἡμέτερα πρᾶγματα» καὶ Τοξάρ. 6 «ἀπαντᾶν πειρώμενον τοῖς τοξεύμασι καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενον εἰ ἀποθανεῖται σώσας τὸν φίλον.» Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. Θ', 41 «τοῦτο παραχρῆμα μὲν ἐξεφάυλισε Παισανίας καὶ παρ' οὐδὲν ἔθετο» καὶ ΙΒ', 44 «παρ' οὐδὲν θέμενος τὴν ἐκ Διονυσίου τιμωρίαν καὶ καταδίκην.» Σουίδ. «Παρ' οὐδὲν θέμενος τοῦτο : ἀντὶ τοῦ καταφρονήσας, παραλογισάμενος· τὰς σπονδὰς πατήσας καὶ τοὺς ὄρκους παρ' οὐδὲν θέμενος Ἀλέξανδρος Πελοπίδαν καθείρξας ἐφρούρει» (Ἴδε Βαλκενάριον Διατρ. σελ. 9 καὶ Βλομφεῖλδον Αἰσχ. Ἄγαμ. σελ. 197 καὶ Βοισσονάδην Ἀρισταιν. σελ. 555). Παρὰ Δίωني τῷ Κασσίῳ ΛΗ', κθ', 4 ἔχουσι τάντίγραφα «οἱ γὰρ δυναστείας ἐρώντες παρ' οὐθενὶ πάντα τᾶλλα πρὸς τὸ τυχεῖν ὧν βούλονται τίθενται», ὅπερ εὖ ποιῶν ὁ Στούρζιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος Τόμ. Α', σελ. 429 μετέβαλεν εἰς τὸ παρ' οὐδὲν.

Πρβ. καὶ σελ. 26 «ὅτι μὲν γὰρ ἀποσφάζειν αὐτὴν εἶπε παρ' οὐδὲν ἔθετο» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 432 «παρ' οὐδὲν ἂν τὸ πρᾶγμα ἐποιήσαμην.» Παρ' Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 692 ἀναγινώσκειται «τοῦτ' αὖ παρ' οὐδὲν θήσομεν ;», ἀλλ' οὐχὶ ἀπίθανον δύναται τι νὰ φανῆ ὅτι ἐγγράφη ὑπὸ τοῦ ρήτορος θησόμεθα.

παρ' οὐδὲν ἄγειν. Σοφοκλ. Ἄντιγ. 34 «καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν οὐχ ὥς παρ' οὐδέν.» Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 94 «εἴαν καὶ παρ' οὐδὲν ἄγειν ἐπιστέλλων.» Δί. Κάσσ. Λς', μέ, 2 «Κρήτην μὲν ἢ τᾶλλα τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ—παρ' οὐδὲν ἔτ' ἤγαγε.»

παρ' οὐδὲν ποιῆσθαι. Πολύβ. σελ. 879, 7 «τὴν παροῦσαν ὠφέλειαν οἱ στρατιῶται παρ' οὐδὲν ποιούμενοι διετίθεντο τοῖς ἐμπόροις» καὶ σελ. 941, 15 «παρ' οὐδὲν ποιησάμενος τὰς προειρημένας πίστεις.» Πλούτ. Ἡθικ. σελ. 29 γ' «παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο κατηγορῆσαι τοῦ βασιλέως» καὶ Κάτ. Πρεσβ. Γ', 5 «παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο γενέσθαι διάφορος.» Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. Ε', 3 «τὴν μὲν Βριάρεω μνήμην παρ' οὐδὲν ἐποιήσαντο» καὶ περὶ Ζώ. ΙΔ', 28 «ὁ δὲ καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὴν χάριν.» Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 793 «ὦν δ' ἐξῆν ἡμῖν ἐπιεικεία χρωμένους ἀπολαύειν παρ' οὐδὲν ποιούμεθα.» Ἡλιόδ. Η', 5 «παρ' οὐδὲν μὲν τὸν προφήτην καὶ τὸ προφητικὸν ἀξίωμα ποιησαμένη.»

παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι. Πλούτ. Γάλβ. Ε', 2 «παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι τὰ Γαλατῶν.» Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 160 «παρ' οὐδὲν μὲν ἡγούμενος εἰ καὶ τι πείσεται» καὶ σελ. 577 «καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ἡγησάμενοι.» Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 539 «καταφρονοῦσι δὲ θανάτου καὶ παρ' οὐδὲν ἡγοῦνται τὸ ζῆν.» Φέρεται δὲ καὶ ἐν ψηφίσματι παρεγγεγραμμένῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ τοῦ Δημοσθένους σελ. 282, 164 «παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας.»

παρ' οὐδὲν εἶναι. Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 983 «ἀλλὰ ταῦθ' ὄτω παρ' οὐδὲν ἐστὶ ῥᾶστα τὸν βίον φέρει.» Εὐριπ. Ὀρέστ. 569 «παρ' οὐδὲν αὐταῖς ἦν ἂν ὀλλύναι πόσεις.» Ρίνθων παρὰ Κικέρ. Ἐπιστ. πρὸς Ἄττ. Α', 20 «οἱ μὲν παρ' οὐδὲν εἰσι, τοῖς δ' οὐδὲν μέλει,» ἔπερ ἀλόγως ὁ Φρίσχιος ἐν τῷ εἰς τοὺς Βατράχους ὑπομνήματι

(σελ. 31) μετέγραψεν «οὐ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσί, κτέ.». Εἶπε δὲ καὶ ὁ Θεμιστιος σελ. 226 β' «ὧ παρ' οὐδὲν ἦν καὶ ἐν φαύλῳ ἀνθρώπου ἀποτεμεῖν κεφαλὴν» (Ἴδε Ἀβρέσχιον Π α ρ α τ η ρ. εἰ ς Αἰ σ χ ὺ λ. Τόμ. Β', σελ. 26). Παρὰ τῷ Ἀρριανῷ ἀπαντᾷ Ἀναβ. Α, ιη', 6 «νικηθεῖσι δὲ οὐ παρὰ μέγα ἔσεσθαι τὸ πταῖσμα» καὶ Α, κγ', 5 «οὐ παρὰ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν,» παρὰ δὲ τῷ Ἡροδότῳ Α', 120 κεῖται «καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἔστι κατορθοῦσθαι ἀρχὴν τὴν σὴν» (Πρβ. καὶ Κουρτ. Μελετ. Τόμ. Γ', σελ. 76).

Ὁ πολὺς Κόβητος ποιούμενος λόγον (Orat. de Arte Interpret. σελ. 99) περὶ τοῦ φερομένου παρὰ τῷ Λυσίᾳ κατ' Ἐρατοσθ. 7 ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο» ἀπεφήνατο ὅτι ἀλλότριον τοῦτο τῆς συνηθείας τῶν Ἀττικῶν εἶνε, ὑφ' ὧν μόνον τὸ παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι ἐλέχθη. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λυσίου σελ. 85, § 7 ἐτήρησε τὴν παραδεδομένην γραφὴν. Πρβ. καὶ σελ. 63, § 23 «καίτοι οὐ δήπου τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιούμεαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι» καὶ σελ. 242, § 31 «οὗτος μὲν ἀπαντας τοὺς πολίτας περὶ οὐδενὸς ἡγήσατο» καὶ σελ. 28, § 71 «οἱ πάντα περὶ ἐλάττονος τῆς ἀρετῆς ἡγούμενοι αὐτοὺς μὲν ἀπεστέρησαν βίου, κτέ.».

Παραδοξοτέρα ἡμῖν ἐφάνη ἡ γνώμη ἦν ὁ μέγας κριτικὸς προφέρεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1877, σελ. 77) γράφων ὅτι οἱ παλαιοὶ οὐχὶ ἄλλως ἔλεγον ἢ περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου, παρ' οὐδὲν ΠΟΙεῖσθαι, ἀνθ' οὗ οἱ μεταγενέστεροι ἀντικαθιστῶσι τὸ ἨΓεῖσθαι. Ἰκανὰ μαρτύρια δύνανται τις ἐκ τῶν παλαιῶν νὰ καταλέξῃ τῆς ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἀποδοκιμαζομένης χρήσεως. Ὁ Ἡρόδοτος εἶπε Β', 115 «εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων κτείνειν» καὶ μετ' ὀλίγα «ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἡγημαὶ μὴ ξεινοκτονέειν» καὶ ὁ Θουκυδίδης Β', 89 «ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε» καὶ ὁ Πλάτων Πρωταγ. σελ. 313 α' «δὲ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχὴν» καὶ Λύσ. σελ. 208 β' «καὶ δοῦλον, ὡς ἔοικεν, ἡγοῦνται περὶ πλείονος ἢ σὲ τὸν υἱόν» καὶ

ὁ Ἴσοκράτης Αἰγινήτ. 10 «περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγούμεθα ἢ τοὺς ἀδελφούς» καὶ ὁ Δημοσθένης κατ' Ἀριστοκρ. 134 «μὴ τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι.»

Ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου σελ. 17 β' ἀπαντᾷ «καίτοι εἰ ἀνθρώπους περὶ πολλοῦ νενόμικε, περὶ πλείστου νομίζει τοὺς φίλους, καὶ εἰ τοὺς ζῶντας ὑπ' αὐτὸν ἀγαπᾷ, μάλιστα ἀγαπήσει τοὺς καὶ συζῶντας.» Ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1862, σελ. 246) μεταβάλλει μὲν τὸ νομίζει εἰς τὸ νομεῖ, παρατηρεῖ δ' ὅτι ἐσφαλῆ ὁ Θεμιστίος εἰπὼν παρὰ τὴν τοῦ ἐλληνισμοῦ συνήθειαν περὶ πολλοῦ νομίζειν ἀντὶ τοῦ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. Οὐδεμία ἡμῖν ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι κατὰ τὸ περὶ πολλοῦ ἡγεῖσθαι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Θεμιστίου καὶ ἄλλων ἰσως μεταγενεστέρων περὶ πολλοῦ νομίζειν, οὐ οὐδὲν παρὰ τοῖς ἐνδόξοις εὐρέθη παράδειγμα. Πρβ. καὶ Ἰ. Σμιδίτιον περὶ Συνωνύμ. Τόμ. Α', σελ. 337.

Ἡ σύγχυσις τῶν προθέσεων παρὰ καὶ περὶ εἶνε συχνὴ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις. Παρὰ τῷ Προκοπίῳ ἐφέρετο ἄλλοτε Τόμ. Β', σελ. 69, 14 «περὶ Θευδᾶτον τὸν ἀδελφὸν Γότθων τηνικαῦτα ἄρχοντα ἦλθε» ἀντὶ τοῦ ὑγιῶς ἔχοντος «παρὰ Θευδᾶτον.» Ἀναγνωστέον δὲ καὶ ἐν σελ. 244, 9 «οὓς δὴ παρὰ τὸν Οὐτίγιν πέμπειν διενόουοντο» ἀντὶ τοῦ «περὶ τὸν Οὐτίγιν.» Ἀβλαβὲς ἔμεινε τὸ μετ' ὀλίγα κείμενον (σελ. 244, 21) «παρὰ τε Οὐτίγιν τριτατοὶ ἀφίκοντο καὶ τὰ γράμματα ἔδειξαν.»

Πολλὰ τῆς συγχύσεως ταύτης παραδείγματα μέλλομεν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ νὰ καταλέξωμεν.

§ 4. Ξυρεῖν καὶ ξυρᾶν.

Ἐν τῷ ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου συντεταγμένῳ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης (σελ. 906) φέρηται «Ξυράω (καὶ Ἰων. ξυρέω)-ῶ, Μ. ξυρήσω—Ξυρεῖν λέοντα, Παροιμ., ἐπιχειρίζειν τι ἐπικίνδυνον. Ξυρεῖ ἐν χρῶ, Λξ., ξυρίζειν βαθειά, (καὶ παροιμ.)

Ξυρεὶ ἐν χρῶ τοῦτο, Σοφ., ἐγγίζει κατάκαρδα ἢ εἶνε κίνδυνος.»

Διδάσκει μὲν ὁ σοφὸς λεξικογράφος ὅτι ὑπὸ μὲν τῶν Ἀττικῶν ξυράω-ω ἐλέγετο, ὑπὸ δὲ τῶν Ἰώνων ξυρέω, ἀλλ' ἤκιστ' ἀληθῆς ἢ διδασκαλία αὐτοῦ ἀποδείκνυται ἐξ ὧν ἐπιφέρει παραδειγμάτων. Θαυμαστὴ δ' εἶνε ἡ περὶ τὴν λέξιν ἀμέλεια τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐνταῦθα μὲν γράφει ἐπιχειρίζειν ἀντὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, ἔχων ἔναυλον τὸ τῆς καινῆς λαλιᾶς ἐπιχειρίζομαι, ἐν δὲ τοῖς Προλεγομένοις σελ. α' «εἰς τοὺς ἐφεξῆς αὐτὸ πλουτήσαντας» ἀντὶ τοῦ πλουτίσαντας καὶ σελ. ιγ' «δύναται ἵνα καταχωρήσῃ λέξιν» ἀντὶ τοῦ καταχωρίσῃ.

Ἡμεῖς εἴμεθα ἀδιστακτῶς πεπεισμένοι ὅτι μόνου τοῦ κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν ἐκφερομένου τύπου ξυρεῖν καὶ ξυρεῖσθαι ἐποιούνητο χρῆσιν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ κατὰ τὴν δευτέραν σχηματιζομένου ξυράω καὶ ξυράσθαι, ὅστις ἄγνωστος τοῖς παλαιοῖς ὧν ἐπεπόλασεν ἐν τῷ παρηκμακότη ἐλληνισμῷ.

Ὁ Σοφοκλῆς εἶπεν ἐν τῷ Αἴαντι στίχ. 786 «ξυρεὶ γὰρ ἐν χρῶ τοῦτο μὴ χαίρειν τινά», ὁ δ' Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις στίχ. 215 «ἀποξυρεῖν ταδί, τὰ κάτω δ' ἀφεύειν», ὁ δ' Ἀλεξίς ἐν ἀποσπάσματι παρ' Ἀθην. σελ. 565 α' «ἂν πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ξυρούμενον ὄρας,» ὁ δὲ Πλάτων ἐν τῇ Πολιτείᾳ σελ. 341 γ' «ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα.» Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Θεοπόμπου παρ' Ἀθην. σελ. 260 ε' «οἱ μὲν ξυρούμενοι καὶ λεαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὄντες» καὶ σελ. 518 α' «πάντες δὲ οἱ πρὸς ἐσπέραν βάρβαροι πιττοῦνται καὶ ξυροῦνται τὰ σώματα.»

Ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 249 λέγεται «Ξυρεὶ γὰρ ἐν χρῶ: ἄπτεται τῶν ἀναγκαίων τοῦ χρωτός· καὶ ἔστι παροιμία ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων πραγμάτων ξυρεὶ ἐν χρῶ» (Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 348, 4). Ἡ χρῆσις τοῦ Σοφοκλέους μνημονεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου λέγοντος σελ. 796, 55 «Ὅτι παροιμιῶδες τὸ νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἴσταται ἀκμῆς ἀντὶ τοῦ νῦν ἐν κινδύνῳ ἐστὶ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ οἶον ἐπ' αὐτῇ τῇ δξύτητι καὶ τομῇ τοῦ ξυροῦ. Σοφοκλῆς δὲ παραφράζων αὐτὸ εἶπε· ξυρεὶ γὰρ ἐν χρῶ» καὶ σελ. 1257, 13 «καὶ αἰδομαι καὶ αἰδοῦμαι καὶ ξυροῦμαι, ὡς τὸ ξυρεὶ γὰρ ἐν χρῶ, καὶ ζύρομαι» (Πρβ. καὶ

Σνειδεβίνον Παροιμιογρ. Τόμ. Α', σελ. 238). Κατὰ μίμησιν τοῦ Πλάτωνος εἶπε καὶ ὁ Ἀριστείδης Τόμ. Β', σελ. 192 «ὥσθ' ὄρα μὴ λέοντα ξυρεῖν ἐπιχειρῶμεν, » εἰς ὃ φέρεται τὸ σχόλιον τόδε (σελ. 500, 16) « Ἡ παροιμία λέγεται ἐπὶ τῶν εἰς ἀδύνατα ἐπιχειρούντων καὶ ἐπικίνδυνα. Τίς γὰρ ἐπιχειρεῖ λέοντα ξυρεῖν; » Γράφει δὲ καὶ ὁ Εὐστάθιος σελ. 787, 8 « καὶ ὅτι ἐκ τῆς λεοντῆς ἢ κατὰ τὸν λέοντα παροιμία, τὸ ξυρεῖν λέοντα, ἐπὶ τῶν ἀδυνάτοις ἐπιχειρούντων καὶ τοῦτο μὲν διὰ τὴν γενναιότητα τοῦ λέοντος, ὃν οὐκ ἂν ξυρεῖν τολμήσῃ τις. » Ἐν τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις Πολιτ. σελ. 341 γ' κεῖται « Ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα: παροιμία ἐπὶ τῶν καθ' ἑαυτῶν τι ἢ ἀδύνατα ποιεῖν ἐπιχειρούντων λεγομένη » (Ἴδε καὶ Σνειδεβίνον Παροιμιογρ. Τόμ. Α', σελ. 274). Σημειωτέον δ' ὅτι τῷ ἐκ τοῦ Πλάτωνος παρατεθέντι «ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα» ἐπιφέρεται εὐθὺς «καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον,» ὅπερ παρέγγραπτον νομίζεται ὑπὸ τε τοῦ Ἰρσχιγίου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Γοργίου σελ. 23 καὶ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1874, σελ. 149.

Κακῶς παρὰ τῷ Ἡροδότῳ ἐξέδωκεν ὁ Στεῖνος βιβλ. Β', 36 «ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρῶνται» καὶ «οἱ δὲ ἱρέες ξυρῶνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρης» καὶ Β', 65 «ξυρῶντες τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ ἡμισυ ἢ τὸ τρίτον μέρος» καὶ «οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρῶνται τὰς ὀφρύας (ὀφρῦς) μούνας» καὶ Γ', 8 «ὑποξυρῶντες τοὺς κροτάφους» καὶ Γ', 12 «ξυρῶνται τὰς κεφαλὰς.» Ἐν τοῖς κώδιξι φέρεται καὶ ξυροῦνται ἢ ξυρέονται ἢ ξυρεῦνται καὶ ξυροῦντες καὶ ὑποξυροῦντες ἢ περιξυροῦντες (Ἴδε Βρεδόβιον περὶ Διαλ. Ἡροδ. σελ. 372. Πρβ. καὶ Κουρτ. Μελετ. Τόμ. Η', σελ. 205). Ὡς τοῖς Ἀθηναίοις ἄγνωστος ἦτο ὁ τύπος ξυρεῖν καὶ ξυρεῖσθαι, οὕτω καὶ τῷ Ἡροδότῳ. Ἐγραψε δὲ παρ' αὐτῷ ὁ μὲν Δινδόρφιος ξυρεῦνται καὶ ξυρεῖντες καὶ περιξυρεῦντες, ὁ δὲ Κρυγῆρος ξυρεῦνται καὶ ξυρεῖντες καὶ περιξυροῦντες, ἄλλοι δὲ ξυρέονται καὶ ξυρέοντες καὶ περιξυρέονται. Ὁ Ναβῆρος ὑπέλαβε (Μνημ. 1855, σελ. 18) ὅτι ἐν τῇ ῥήσει «κείρονται δὲ περιτρόχαλα περιξυρεῦντες τοὺς κροτάφους» παρέγγραπτον εἶνε τὸ περιξυρεῦν-

τες τοὺς κροτάφους τεθὲν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ περιτρόχαλα. Ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίας θεοῦ συγγράμματι τοῦ Λουκιανοῦ ἢ Ψευδολουκιανοῦ § 6 κείσται «σὰς κεφαλὰς ξυρέονται, ὅκως Αἰγύπτιοι, ἀποθανόντος Ἄπιος γυναικῶν δὲ ὀκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιήνδε ζημίην ἐκτελέουσι.» Ὑπάρχει δὲ καὶ γραφή ξύρονται-ξύρεσθαι. Παρὰ τῷ Ἀρεταίῳ βλέπει τις καὶ τὸν ἀσυνάλειπτον τύπον σελ. 235, 15 «τὴν κεφαλὴν ξυρέειν» καὶ τὸν συναληλιμμένον σελ. 174, 14 «ξύρειν ἐς διαπνοήν» καὶ σελ. 245, 20 «ξύρειν τὴν κεφαλὴν», ὅπερ ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τοῦ Θησαυροῦ μεταβάλλεται εἰς τὸ ξυρέειν. Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 781 φέρεται «τὴν κεφαλὴν οὖν ξυρᾶν ὡς τάχιστα».

Τοῦ τύπου ξυρᾶν καὶ ξυρᾶσθαι οὐκ ὀλίγα παραδείγματα παρέχουσιν ἡμῖν οἱ συγγραφεῖς τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ.

Πλούτ. Ἡθικ. σελ. 180 β' «ξύρᾶν τὰ γένεια τῶν Μακεδόνων» καὶ σελ. 352 δ' «ξύρωμένους καὶ λειαινομένους πᾶν ὁμαλῶς τὸ σῶμα.» Ἀλλὰ σελ. 352 γ': ξύρεσθαι.

Λουκιαν. Κυν. 14 «οὐκ ἂν ὑπέμεινεν οὐδὲ εἰς αὐτῶν οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῶν λεόντων τις ξυρώμενος.» Ἄλλ' ἐν τῷ περὶ τῆς Περιγρ. Τελ. 17 ἅπαντᾶ: ξυρόμενος.

Διόδ. Σικελ. Α', πδ', 2 «ξύρῶνται πάντες οἱ κατ' οἶκον ὄντες ὅλον τὸ σῶμα.»

Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Ιθ', ς', 1 «διὸ καὶ Ναζιραίων ξυρᾶσθαι διέταξε μάλα συχνούς.»

Φίλων Ἰουδ. Τόμ. Δ', σελ. 283 «παρ' ὃ καὶ ξυρῶνται τὰ σώματα».

Ὠριγέν. Τόμ. Θ', σελ. 168 «ξύρᾶται τὴν κεφαλὴν κατὰ τὰ κεφαλαιωδέστερα καὶ ἀρχικώτερα τῶν δογμάτων.»

Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 100 «ξύρᾶσθαι παρχρῆμα τὴν κεφαλὴν συμβουλεύω».

Διογέν. Λαέρτ. Ζ', 166 «ἠνάγκασε ξυρᾶσθαι Ἡριλλον.» Ἀλλὰ Η', 87: ξυρόμενον.

Γαλην. Τόμ. Ι', σελ. 935 «ἢ ξυρῶντα τελέως.» Πρβ. καὶ Τόμ. ΙΒ', σελ. 400 καὶ 413 καὶ 494 καὶ 512 καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ.

(ΤΟΜ. ς'.)

?

330 : ξυρᾶν καὶ Τόμ. ΙΒ', σελ. 409 καὶ 409 : ξύρα καὶ σελ. 413 καὶ 453 : ξυρᾶσθαι. Ἐν Τόμ. Γ', σελ. 941 ἀπαντᾷ «ξυροῦντα τὴν κεφαλὴν.»

Ροῦφ. Ἐπίσ. σελ. 362,5 «μετὰ ταῦτα ξυρᾶν μὲν τὴν κεφαλὴν.»

Ὁρειβάσ. Τόμ. Β', σελ. 418,3 «εἶτα ξυρᾶν» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 207,3 «ξυρᾶν δεῖ τὴν ἀλωπεκίαν» καὶ σελ. 208, 11 «ἄς δεῖ συνεχέστατα ξυρᾶν» (Πρβ. καὶ σελ. 543, 30.)

Λόγγ. Ποιμεν. Δ', 10 «τὸν πώγωνα ξυρῶμενος πάλαι». Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ ξυρῶμενος. Ἴδε Βάστιον Ἐπίστ. Κριτ. σελ. 197.

Παλαίφατ. σελ. 33, 1 «τοὺς πώγωνας ἐξυρῶντο.» Πρβ. καὶ Εὐδοκ. Ἴων. σελ. 66,18.

Σοφ. Μανασσ. Θ', 78 «κεφαλὰς Αἰγύπτιοι ξυρῶνται.»

Φώτ. Βιβλιοθ. σελ. 244, 7 «ξυρᾶται δὲ καὶ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν» καὶ Ἐπίστ. σελ. 155 «οὕτω ξυρᾶσθαι μὲν ἄλλοις πάτριον.» Πρβ. καὶ σελ. 195 καὶ 328.

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Διον. σελ. 259, 2 Διδ. «λέγονται δὲ καὶ ξυρᾶσθαι τὰς κεφαλὰς οἱ Αἰγύπτιοι.»

Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α', σελ. 224, 21 «ὁ δειλὸς ἀράχνης τὸν γενναῖον λέοντα, οὗ φοβερά μὲν ἢ λάχνη ξυρᾶσθαι, φοβερά δὲ ἢ κοίτη ἀνερευνᾶσθαι.»

Σουίδ. σελ. 981 α' Βεκκ. «Στράτων αἰεὶ ἐξυρᾶτο.»

Ζώσιμ. Ἀσκαλων. Βί. Δημοσθ. (Σχολ. Δημοσθ. σελ. 20, 24 Δινδ.) «ἐξυρῶντά ποτε τοῦ πώγωνος τὸ ἥμισυ.»

Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 6,40 Διδ. «οὗτος δὲ ὁ Κλεισθένης αἰεὶ τὸ γένειον ἐξυρᾶτο.»

Εὐρίσκονται δὲ καὶ τὰ σύνθετα ἀποξυρᾶν-ἀποξυρᾶσθαι καὶ διαξυρᾶσθαι καὶ ἀναξυρᾶν καὶ ἐπιξυρᾶν, οἷον παρ' Ὁρειβασίῳ Τόμ. Δ', σελ. 169, 7 «ὄλην τὴν κεφαλὴν ἀποξυρᾶν» καὶ παρὰ Πολυδεύκει Δ', 148 «ἀποξυρᾶται τὸ γένειον» καὶ παρ' Ἐπικτήτῳ Διατρ. Α', β', 29 «οὐ διαξυρῶμαι» καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΒ', σελ. 404 «συνεχῶς δὲ ἐπιξύρα τὸν τόπον» καὶ μετ' ὀλίγα «ἀναξύρα τὸν τόπον.» Πρβλ. καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ. 530 «συνεχῶς ἐπιξύρα.»

Ἄλλὰ παρὰ Σωρανῷ σελ. 122, 13 Ἐρμ. φέρεται «Πέρσαι δὲ προαποξυροῦσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν». Ἀναγινώσκειται δὲ κα

παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Β', σελ. 367, 6 «ἦν προαποξυρῆς, τὴν κεφαλὴν,» ὅπερ ἡμεῖς ἀνευ τινὸς ὄκνου μετατυποῦμεν εἰς ἀόριστον «ἦν προαποξυρῆς» (=προαποξυρήσης).

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα λ. ἀγείρει καὶ λ. προῦγράφη κείται «λαθεῖν θέλων (βουλόμενος) ξυρεῖται τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ γένειον», ἐν δὲ λ. σείστρον «ξυρεῖ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ γένειον»· τὸ ἐνεργητικὸν δὲ προῦκρινεν ὁ Ἐρχῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰλιανοῦ σελ. 454, 211 Διδ.

Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Δημοσθ. Ζ', 2 «ξυρούμενον τῆς κεφαλῆς θάτερον μέρος» καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 565 ς' «ἐρωμένους περιάγεσθαι ξυρουμένους τὴν ὑπὴν καὶ τὸν ὄρρον» καὶ παρὰ τῷ Ψευδαριστοτέλει. Τόμ. Δ', σελ. 198, 35 Διδ. «καθάπερ τοῖς τε ξυρουμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει κτέ.», ὅπερ ὁμοῦς μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰ. Βοσσίου εἰς τὸ συρομένοις (Ἴδε Γραΐδιον Lect. Hesiod. σελ. 573). Ὁ Λοβέκκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰαντος (1866, σελ. 150) ἐμνημόνευσε καὶ τὸ παρὰ Λιβανίῳ Τόμ. Δ', σελ. 873 ξυρεῖν. Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «Ξυρεῖ: ἀκονᾶ,» ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡ γραφὴ ἀναμφισβήτητος.

Παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Τραλλιανῷ Τόμ. Β', σελ. 103 ἀντὶ τοῦ «τὴν κεφαλὴν ξυρεῖν» ἔχουσί τινες τῶν κωδίκων ξυρᾶν. Ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου βιβλ. Α', 24 ἀναγινώσκειται κατὰ τάντίγραφα «ξυρᾶσθαι δὲ δοκεῖν τὴν κεφαλὴν ὄλην» καὶ ξυρεσθαι καὶ ἐν τοῖς εὐθὺς ἐπομένοις «Αἰγυπτίων θεῶν ἱερεῦσι καὶ γελωτοποιοῖς καὶ τοῖς ἔθος ἔχουσι ξυρᾶσθαι ἀγαθόν» καὶ μετ' ὀλίγα «ἐκ μεγάλης ἀναστάντες νόσου ξυρῶνται οἱ ἄνθρωποι» καὶ ξυροῦνται καὶ βιβλ. Α', 30 «ἀπορρέον δὲ τὸ γένειον ἢ ἀποξυρούμενον» καὶ ἀποξυρώμενον. Ὁ Ἐρχῆρος ἐξέδωκε παρὰ τῷ Ἀρτεμιδώρῳ σελ. 23,23 καὶ 24 : ξυρεῖσθαι καὶ σελ. 24,4 : ξυροῦνται καὶ σελ. 30, 23 : ἀποξυρούμενον.

Ἐκ τῶν διειλημμένων σαφῶς, νομίζομεν, δηλοῦται ὅτι οἱ παλαιοὶ πάντες ξυρέειν-ξυρεῖν ἔλεγον, οὐχὶ δὲ ξυρᾶν, ὅπερ ἴδιον τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ ὑπάρχει· ἤμαρτε δ' ὁ Βυζάντιος ἀποφηνάμενος ὅτι Ἀττικὸν μὲν τὸ ξυρᾶν, Ἰωνικὸν δὲ τὸ ξυρέειν εἶνε.

Οὐ μόνον δ' ὁ Ἑλλην Βυζάντιος ἐσφάλη, ὅστις καὶ ἐσχάτως ἀμαθῆς ἦτο καὶ νοῦν εἶχεν ἐλάσσονα σκινδαφοῖο, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἄγγλος Βλαυδήσιος γράφας ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν σελ. 24 «ἀποξυρεῖν ἢ Ἀππον ἀποξυρᾶν? Forma Herodotea et, ut videtur, Ionica est ἀποξυρεῖν. V. Lob. ad Phryn. p. 205.» Ἄλλ' ὁ Λοβέκκιος δοξάζει ὅτι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐλέγεται ξυρεῖν. Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ μὲν Βυζάντιος Ἰωνικὸν νομίζει τὸ ξυρέω, ὁ δ' Ἀσώπιος γράφει ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν (σελ. 198, § 45) «ἀποξυρᾶν τινα τὴν κεφαλὴν (Ἡρόδ. Ε'. 35),» ὡς καὶ ἐν τῇ Δευτέρᾳ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ (σελ. 264, § 24, γ' ἐκδ. 1858).

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φαβωρίνου φέρεται «Ξυρεῖν καὶ ξυρᾶν οἱ Ἀττικοὶ ἐπὶ πρώτης καὶ δευτέρας συζυγίας λέγουσι· ξυρᾶν τὰς τρίτας, ξυρῶ τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν πώγωνα». Ἀλλὰ προστίθεται «Ξυρέω ξυρῶ Ἀττικοί, οὐ ξυράω ξυρῶ.» Κεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ Βινδοβονησίῳ Λεξικῷ σελ. 130, 4 «Ξυρεῖν καὶ ξυρᾶν οἱ Ἀττικοὶ ἐπὶ πρώτης καὶ δευτέρας λέγουσι.» Ὀρθῶς Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος ἀποφαίνεται σελ. 251, 10 «Ξυρέω ξυρῶ Ἀττικοί, οὐ ξυράω ξυρῶ. Ἀριστείδης ἐν Περικλεῖ· μὴ λέοντα ξυρεῖν δόξωμεν». Γράφει δὲ καὶ ὁ Φώτιος ἐν τῷ Λεξικῷ σελ. 313, 1 «Ξυρεῖσθαι, οὐδὲ ξυρᾶσθαι λέγουσιν». Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ ἐκδεδομένῳ ἀποσπασματι λεξικοῦ (de Emend. Rat. Gr. Gr.) σελ. 324, 36 λέγεται «Ἰστέον ὅτι τὸ ξυρεῖν καὶ τὸ ξυρέσθαι καὶ τὸ ξυρᾶσθαι ἐν χρήσει εἰσὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσιν Ἀριστείδῃ τε καὶ Λουκιανῷ καὶ τοῖς ἄλλοις» (Πρβ. Λοβέκκιον Φρυν. σελ. 205 καὶ Σοφ. Αἰ. σελ. 150 ἐκδ. γ').

Ὁ Χοιροβοσκὸς γράφει ἐν τοῖς εἰς Θεοδόσιον Σχολίοις σελ. 657, B «Τὰ ἔχοντα τὸ Ρ ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν, μὴ προηγουμένου συμφώνου, διὰ τοῦ Α ἐκφερόμενον ἔχουσι τὸν μέλλοντα, οἷον φυρῶ φυράσω, γηρῶ γηράσω, περῶ περάσω, καταρῶ καταράσω, ἐξ οὗ τὸ καταρῶμαι καὶ καταράσομαι· χωρὶς τοῦ ξυρῶ ξυρήσω. Τοῦτο δὲ ὁ μὲν Φιλόπονος πρώτης συζυγίας φησὶν, οἷον ξυρῶ ξυρεῖς, ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς δευτέρας, οἷον ξυρῶ ξυρᾶς.» Πρβλ. καὶ Ἐπιμερ.

εις τὸ Ψαλτήρ. σελ. 22, 22 «Καὶ τὰ διαφορούμενα κατὰ τὰς συζυγίας διὰ τοῦ Η ἔχει τὸν μέλλοντα, ὡς ξηρῶ ξυρεῖς ξυρᾶς ξυρήσω, ἐλεῶ ἐλεεῖς ἐλεᾶς ἐλεήσω».

Καὶ ὑπὸ τῶν δοκίμων, οἵτινες παντελῶς ἠγνόουν τὸν τύπον ξυρᾶν καὶ ξυρᾶσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀδοκίμων, οἷς συνήθης ὁ τύπος οὗτος ὑπῆρχε, ξυρηῖσαι, ἐξυρηῖσθαι, κτλ. ἐλέγετο, οὐδεὶς δ' οὐδέποτε τῶν μεταγενεστέρων τῶν ἀσμενιζόντων τῇ ἐκφορᾷ ξυρᾶν καὶ ξυρᾶσθαι ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ξυρᾶσαι καὶ ἐξυρᾶσθαι κατὰ τὸ ξυρᾶσαι καὶ πεφυρᾶσθαι, κτλ. Περὶ τοῦ χρῆσαι καὶ χρῆσασθαι, τρηῖσαι, οἰζρηῖσαι καὶ ποδαग्रῖσαι θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐτέρωθι.

ξυρηῖσαι Ἡρόδ. Ε', 35 : ξυρηῖσαντα. Γαλην. Τόμ. Ι', σελ. 369 : ξυρηῖσας. Διόδ. Σικελ. Α', πγ', 2 : ξυρηῖσαντες. Ἀλέξ. Τραλλιαν. Τόμ. Α', σελ. 495 : ξυρηῖσας. Πρβ. καὶ Γένεσ. ΜΑ', 14 : ἐξύρησαν.

ἀποξυρηῖσαι. Ἡρόδ. Ε', 35 καὶ Αἰνεΐ. Τακτ. ΛΑ', 28 : ἀποξυρηῖσας. Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 1043 : ἀπεξύρησε. Δί. Κάσσ. ΟΓ', ι, 5 καὶ Λουκιαν. περὶ Θυσ. 15 : ἀπεξύρησε.

παραξυρηῖσαι. Ἱπποκρατ. Τόμ. Β', σελ. 203 : παραξυρηῖσας.
προξυρηῖσαι. Γαλην. Τόμ. ΙΒ', σελ. 418 : προξυρηῖσας, Κακῶς ἐν Τόμ. ΙΔ', σελ. 395 εἶνε γεγραμμένον προξυρευῖσας ἀντὶ τοῦ προξυρηῖσας. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Τραλλιανῷ Τόμ. Α', σελ. 445 «προξυρηῖσας τὸν τόπον» καὶ σελ. 461 «προξυρηῖσας τὴν κεφαλὴν.»

ξυρηῖσασθαι. Λουκιαν. Ἐταιρ. Διαλ. ΙΒ', 5 : ἐξυρηῖσατό. Ἀριθμ. ς', 19 : ξυρηῖσασθαι. Πράξ. Ἄπος. ΚΑ', 24 : ξυρηῖσονται.

διαξυρηῖσασθαι. Ἐπίκτ. Διατρ. Α', β', 29 : διαξύρησαι.

ξυρηθῆναι. Γαλην. Τόμ. ΙΒ', σελ. 428 : ξυρηθέντι. σελ. 512 : ξυρηθείση. Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 293 : ξυρηθείσης. Λευιτ. ΙΓ', 34 : ξυρηθῆναι. Πρβ. καὶ Φώτ. σελ. 448,9 «Πριαμωθῆναι : ξυρηθῆναι » καὶ Εὐστάθ. σελ. 1344,5.

ξυρηῖσειν. Δευτερον. ΚΑ'. 12 : ξυρηῖσεις. Ἡσαΐ. Ζ', 20 : ξυρηῖσει.

ξυρηῖσεσθαι. Ἰώσηφ. Ἰουδ. Πολ. Β', ιέ, 1 : ξυρηῖσεσθαι. Ἀ-

ριθμ. ς', 9 και 18 : *ξυρήσεται*. Λευιτ. ΚΑ', 5 και 'Ιεζεκ. ΜΔ', 20 : *ξυρήσονται*. Πρβ. και 'Ψύχ. «Πριαμωθήσομαι : *ξυρήσομαι*.»

ξυρηθήσεσθαι. 'Αριθμ. ς', 9 και Λευιτ. ΙΓ', 33 και ΙΔ', 8 και 9 : *ξυρηθήσεται*. Λευιτ. ΚΑ', 5 : *ξυρηθήσεσθε*.

έξυρησθαι. 'Ηρόδ. Β', 36 : *έξυρημένοι*. 'Αριστοφ. Θεσμοφ. 191 : *έξυρημένος*. Πολύβ. σελ. 1226, 25 και Δί. Χρυσός. Τόμ. Β', σελ. 81 : *έξυρημένος*. Στράβ. σελ. 994, 25 : *έξυρημένον*. Λουκιαν. *περί τῶν ἐπὶ μισθ. συν. 1* : *έξυρημένοι*. Γαλην. Τόμ. Ι', σελ. 934 : *έξυρημένων*. Α' πρὸς Κορινθ. ΙΑ', 5 *έξυρημένη*. Πρβ. και Φειλδον 'Ιω. Χρυσος. 'Ομιλ. εἰς Ματθ. Τόμ. Γ', σελ. 105.

άπεξυρησθαι. Δί. Κάσσ. ΝΗ', ιθ', 2 : *άπεξυρημένων*. Πρβ. και Πολυδεύκ. Β', 26 «*λειοκάρηνος, άπεξυρημένος*» και Δ', 145 «ὁ δὲ δεύτερος Ἑρμώνιος άπεξυρημένος ἐστὶ και σφηνοπώγων.»

κατεξυρησθαι. Κτησ. παρ' Ἀθην. σελ. 529 *ά* : *κατεξυρημένον*. Νικόλ. Δαμασκ. σελ. 429 (Ἱστορ. Μικρ. Δινδ. Τόμ. Α', σελ. 7, 18) : *κατεξυρημένος*.

περιέξυρησθαι. Λουκιαν. *περί τῶν ἐπὶ μισθ. συν. 33* : *περιέξυρημένων*.

προεξυρησθαι. Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ς', σελ. 1795 γ' ἔκ τε τοῦ Λουκιανοῦ παράκειται μαρτύριον και ἔκ τοῦ Ἀετίου. Ἄλλ' ἡ ὀρθή γραφή τοῦ Λουκιανείου χωρίου ('Αλεξ. 15) εἶνε «*άπάντων τοὺς ἐγκεφάλους και τὰς καρδίας προεξυρημένων*.»

ύπεξυρησθαι. Ἀρχίλοχ. 58 (Ποιητ. Λυρ. Βεργκ. σελ. 698 ἐκδ. γ') : *ύπεξυρημένον*.

Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἀντύλλου παρ' Ὀρειβ. Τόμ. Β', σελ. 410 ἀναγινώσκεται «*προεξυρισμένων τῶν πολυτρίχων μερῶν ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων, ἐπὶ δὲ τῶν ἰσχυρῶν—ἀνευ προεξυρήσεως*» ἢ *προεξυρίσεως*. Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ ὑγιῆς ἐκφορὰ εἶνε *προεξυρημένων*. Πρβλ. ὀλοσφύρΗτος-ὀλοσφύρΙΣτος, *έγχειρητής-έγχειρήσης*, κτλ. (Ἴδε Γλωσσ. Παρατηρ. σελ. 273).

Ὁ τύπος *ξυρίζειν* εἶνε τοῦ ἐσχάτου ἑλληνισμοῦ ἴδιος. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χρηστομαθείᾳ τοῦ Ραγκαβῆ, τῇ ἐκ τῶν Δοκιμωτέρων Ἑλλήνων Πεζογράφων και Ποιητῶν ἀπηρτισμένη, φέρεται Τόμ.

Α', σελ. 14 «ὁ δὲ μετεωρίζομενος τὸν σχολαστικὸν κοιμώμενον ἐξύρισε.» Ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἱεροκλέους Ἀσειῶν γράφας ἐξύρησε ἐσημειώσατο (σελ. 30) «Ἐξύρησε : Διώρθωται ὑφ' ἑτέρων ἢ γραφῇ παρὰ τὸ Ξυράω, ἢ Ξυρέω, ἀντὶ τοῦ, Ἐξύφισε· ὅπερ ἐνδέχεται καὶ, ἐξύρισε, γεγράφθαι ὑφ' Ἱεροκλέους, καθ' ἑλληνισμὸν παρακμάζοντα, ὡσπερ καὶ νῦν λέγομεν, παρὰ τὸ Ξυρίζω.» Ὁ Βοϊσσοδάκης (Παχυμ. Ἱεροκλ. καὶ Φιλαργ. σελ. 279) προῦκρινε τὴν γραφὴν ἔξυρε.

Πλημμελέστατ' ἔχει τὸ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Ἀλκίφρονος κείμενον «ὡς γὰρ ἀφικόμην ξυρμείσθαι τὴν γενειάδα βουλόμενος» (βιβλ. Γ', ξς', 1), εὖ ποιῶν δ' ὁ Μεινέκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀλκίφρονος (σελ. 106) ἀποκατέστησε τὸ ξυρμείσθαι, καθὰ ὁ Δινδόρφιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου ὑφηγήσατο. Μετατυπωτέον δὲ καὶ τὸ παρὰ τῷ Σωζομενῷ σελ. 805 Οὐσσ. «ξυρίσαι τὴν κεφαλὴν» εἰς τὸ ξυρῆσαι καὶ τὸ παρὰ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ σελ. 74, 29 προξυρίσης εἰς τὸ προξυρήσης (Πρβ. καὶ Δινδόρφιον Θησ. Στεφ. Τόμ. Ε', σελ. 1691 β'). Ὁ Βάστιος παρέθετο (Ἐπιστ. Κριτ. σελ. 181) ἐκ τοῦ Παλλαδίου τὸ «ὄν ξυρισθῆναι ἐκέλευσεν καὶ ὑπὸ παιδαρίων ἐντονώτατα κοσσισθῆναι.» Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Θεοφάνει Χρονολ. σελ. 687 «ἐπέτρεψεν ὁ Ἀβδελλᾶς τοὺς πύγωνας αὐτῶν ξυρισθῆναι» καὶ ἐν τῷ Ἱστορικῷ τοῦ Συντίπα σελ. 117, 18 Ἐβερ. «ἵνα ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ξυρισθῆ» (Πρβ. καὶ σελ. 181, 17) καὶ ἐν τοῖς Κραμήρου Ὁξων. Ἀνεκδότοις Τόμ. Β', σελ. 380, 19 «ἐξύριζον αὐτοῦ τὸ γένειον.» Ἐν τοῖς εἰς Νίκανδρον Σχολίοις Ἀλεξιφ. 410 κεῖται «Σκύλαιο: ξύρῃσον—Σκύλαιο κάρη: κελεύει ξυρᾶν τὴν κεφαλὴν—Ἄλλως: ἐύρῃσον, φησί, τὴν κεφαλὴν.»

Ἐκ τοῦ ξυρίζειν παρήχθη τὸ ξύρισμα, οὗ παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Τζέτζης λέγων ἐν ταῖς Χιλιάσι «δρασάση ξύρισμα Σαμφῶν βοστρύγων κοιμωμένου» (Β', 537). Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ε', σελ. 179δ γ' μνημονεύεται καὶ ὄνομα προξύρισις ἐκ τοῦ Ὀρειθασίου. Ἄλλ' ὀρθῶς ὁ Δαρμεβέργης ἐξέδωκε παρὰ τῷ Ὀρειθασίῳ Τόμ. Β', σελ. 410, 7 προξυρῃσεως ἐξ ἀντιγράφων.

Πρβ. καὶ σελ. 418 «Κουρᾶ δὲ καὶ ξύρησις παρελήφθησαν—εἶτα ξυρᾶν, εἶτα καὶ τῇ ἀναξυρήσει χρῆσθαι· ἢ δὲ τῶν ἀτριχούντων ξύρησις ἐστὶ καὶ καθαρωτέρα καὶ πραοτέρα τῆς ἐν χρωτὶ κουρᾶς—Τῆς δὲ κουρᾶς ἢ παραπλήσιος τῇ ξυρήσει κτέ.» καὶ σελ. 419, 1 «ἢ πραεῖα κουρᾶ καὶ ξύρησις» καὶ Πλούτ. Ἑθικ. σελ. 352 γ' «λινοστολῖαι καὶ ξυρήσεις (ξύρησις).» Καὶ παρ' ἄλλοις δ' εὐρέθη τὸ ὄνομα ξύρησις. Φέρεται δὲ παρὰ τῷ Ὀρειδασίῳ καὶ «μετὰ τὴν τῶν τριχῶν ἀποξύρησιν» (Τόμ. Δ', σελ. 149, 11) καὶ «ἐπιξύρητέον τὸν τόπον» (Τόμ. Β', σελ. 418, 9), ὡς ὅμοιον τὸ ὑπὸ Παύλου τοῦ Αἰγινήτου ῥηθὲν προξύρητέον (σελ. 90). Ὑπὸ Διογένοους τοῦ Λαερτίου ἐλέχθη «εἰσελθὼν ποτε ἡμιξύρητος εἰς νέων συμπόσιον» (βιβλ. ς', 33), ὑπὸ δὲ τοῦ Εὐσταθίου «βαρύνεται δὲ ὁμοίως καὶ ξυρήκης ὁ ξυρήσιμος καὶ κουριῶν, ὡς φησὶν Αἴλιος Διονύσιος» (Παρεκβ. εἰς Ὀμηρ. σελ. 939, 14. Πρβ. καὶ Φώτ. Λεξ. σελ. 312, 1). Ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδήρωδιανοῦ σελ. 180 κεῖται «ξυρῶ ξυρήσω ξυρησμός» (Πρβ. τὰ ὑφ' ἡμῶν γεγραμμένα ἐν τῷ Ἀθηναίῳ Τόμ. Ζ', σελ. 373).

§ 5. Ξύρεσθαι καὶ ξύρασθαι.

Ἐν τῷ παρηκμακῶτι ἐλληνισμῷ ἐγένετο χρῆσις καὶ τοῦ βαρυντόνου τύπου ξύρεσθαι, ὡς καὶ τοῦ ἐσχηματισμένου ἐξ αὐτοῦ ἀορίστου ξύρασθαι. Πρβ. μαρτύρεσθαι-μαρτύρασθαι, ὀδύρεσθαι-ὀδύρασθαι, κτλ. Ὁ Σκαρλᾶτος γράφει ἐν τῷ Λεξικῶ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 907 «Ξύρομαι, Μ. ξυροῦμαι (ἀόρ. Ἐξυράμην)= Ξυράομαι, ξυρίζομαι. Ὡς ξύρεσθαι μέλλων, κατέβρεχε τὰ γένηια, Πλ.» Τοῦ μέλλοντος ξυροῦμαι οὐτ' ἄλλος ἐμνημόνευσε παράδειγμα οὐτε ἡμεῖς ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν. Ὡφειλε δ' ὁ καλὸς λεξικογράφος, ἂν ἐφρόντιζε τῆς ἀκριβείας, νὰ δηλώσῃ ὅτι τοῦ μεταγενεστεροῦ ἐλληνισμοῦ ἴδιος εἶνε ὁ τύπος ξύρομαι.

Τοῦ τύπου τούτου ποιεῖται μνεῖαν καὶ ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς λέγων σελ. 1257, 9 «Τὸ δὲ ἐλκομένας νυούς ὁμοίον ἐστὶ τῷ ἔλκηθεισας θύγατρας, πλὴν ὅσον ἐκεῖνο μὲν περισπωμένης ἐστὶ συζυγίας· ἐλκῶ γὰρ ἐλκήσω τὸ βιάζομαι, ἀφ' οὗ καὶ

ὁ προρρηθείς που ἔλκηθως καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ τὸ Λητῶ γὰρ ἤλκησε· τὸ δὲ ἔλκω βεβαρυτόνηται· ὥστε διαφορεῖται καὶ τὸ ἔλκω οὐ μόνον βαρυτόνως προφερόμενον ἀλλὰ καὶ περισπώμενον. Οὕτω καὶ ἐπιμέλομαι καὶ ἐπιμελοῦμαι σὺν ἑτέροις πολλοῖς καὶ αἰδομαι καὶ αἰδοῦμαι καὶ ξυροῦμαι, ὡς τὸ ξυρεῖ γὰρ ἐν χρῶ, καὶ ξύρομαι, οἶον ξύρεσθαι τὸν πώγωνα καὶ πιττοκοπούμενον ἢ ξυρόμενον καὶ ξυρόμενον τὴν ὑπήνην καὶ τὸν ὄρρον καὶ νόμου ὄντος ἐν Ῥόδῳ μὴ ξύρεσθαι. Κεῖται δὲ ταῦτα ἐν τοῖς τοῦ δειπνοσοφιστοῦ» καὶ σελ. 1798, 21 «Ὡστε τὸ κνυζῶ πολλαῖς μεμέρισται συζυγίαις· τριχῶς γὰρ φέρεται· κνυζῶ κνυζεῖς, κνυζῶ κνυζᾶς, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Ἀθηναίου, καὶ κνυζῶ κνυζοῖς. Οὐ πολλὰ δὲ τῶν περισπωμένων ῥημάτων οὕτω τριλογοῦνται, πλείω δὲ τὰ (βαρύτονά τε ὄντα) καὶ περισπώμενα, ὡς δῆλον ἔκ τε τοῦ στέρεσθαι καὶ στερεῖσθαι καὶ μυρίων ἄλλων, ἐν οἷς καὶ τὸ ξυρεῖσθαι καὶ ξύρεσθαι, οὗ μετοχὴ παθητικὴ παρὰ τῷ δειπνοσοφιστῇ τὸ ξυρόμενοι καὶ λειαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὄντες.» Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου φέρεται «πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ξυρούμενον» (σελ. 565 ἄ) καὶ «ξυρουμένους τὴν ὑπήνην» (σελ. 565 ς') καὶ «ξυροίμενοι καὶ λειαινόμενοι» (σελ. 260 ε'), ἀλλὰ παρὰ τῷ Πολυβίῳ σελ. 632, 4 ἔχουσι τάντίγραφα «οἱ μὲν ξυρόμενοι καὶ λειαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὄντες.»

Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις σελ. 109, 32 «Ξύρεσθαι φασὶ λέγειν καὶ ξυρόμενον.»

Μαρτύρια τοῦ τε ἀπλοῦ ξύρεσθαι καὶ ξύρασθαι καὶ τοῦ συνθέτου ἀποξύρεσθαι καὶ ἀποξύρασθαι παρατιθέμεθα τάδε.

ξύρεσθαι. Χρύσιππ. παρ' Ἀθην. σελ. 565 ἄ «τὸ ξύρεσθαι τὸν πώγωνα κατ' Ἀλέξανδρον προῆκται» καὶ σελ. 565 γ' «ἐν Ῥόδῳ δὲ νόμου ὄντος μὴ ξύρεσθαι, οὐδὲ ὁ ἐπιληψόμενος οὐδεὶς ἐστι διὰ τὸ πάντας ξύρεσθαι.» Πλούτ. Τίτ. Φλαμ. II', 6 «ξύρεσθαι τε τὰς κεφαλὰς καὶ πιλία φορεῖν» καὶ Ἀντων. Α', 2 «ξύρεσθαι μέλλων κατέβρεχε τὰ γένεια» καὶ Ἡθικ. σελ. 352 γ' «ξύρεσθαι δὲ τὰς κεφαλὰς διὰ τὸ πένθος.» Λουκιαν. περὶ τῆς Περρεγρ. Τελ. 17 «ξυρόμενος μὲν τῆς κεφαλῆς τὸ ἡμισυ.» Διογεν.

Λαέρτ. Η', 87 «ξυρόμενον τε ὑπήνην καὶ ὄφρυς τὴν ὀκταετηρίδα κατὰ τινὰς συγγράφαι.» Ὀριγεν. Τόμ. Α', σελ. 286 «ὅτε δὲ ξύρεται καὶ προσφορὰν προσφέρει.» Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 261 «ξύρεσθαι καὶ λεαίνεσθαι» καὶ σελ. 262 «ξύρεσθαί τε καὶ ἀποτίλλεσθαι καὶ λεαίνεσθαι.» Ἀθῆν. σελ. 565 ς' «ὕμεις δὲ ξυρομένους τὰ γένεια περιφέρετε τοὺς ἐρωμένους, τοῦ ξύρεσθαι τὸν πώγωνα κατ' Ἀλέξανδρον εὐρημένου.» Μανέθ. Ε', 103 «ξυρομένους κεφαλᾶς.» Τρεπτόν δὲ τὸ παρ' Ἀθηναίῳ περιφέρετε εἰς τὸ περιφέρεσθε= περιάγεσθε. Πρβ. σελ. 565 ς' «ἐρωμένους περιάγεσθαι ξυρουμένους τὴν ὑπήνην καὶ τὸν ὄφρον.»

ξύρασθαι. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 336 ἐ «τὴν κεφαλὴν ξυράμενος καὶ πιλίον ἐπιθέμενος.» Λουκιαν. ἢ Ψευδολοχ. περὶ τῆς Συρ. Θεοῦ 53 «τὰς κεφαλὰς ξυράμενοι ἐσέρχονται» καὶ 55 «κεφαλὴν μὲν ἔδδε καὶ ὄφρυας ἐξύρατο.» Δί. Κάσσ. ΜΗ', λδ', 3 «τὸν πώγωνα ὁ Καῖσαρ τότε πρῶτον ξυράμενος» καὶ ΕΑ', ιθ', 1 «τότε πρῶτον ἐξύρατο» καὶ ΕΗ', ιέ, 5 «δι' ἐκείνου τὸ γένειον ἐξύρατο» καὶ ΟΗ', λθ', 2 «τὸ γένειον πᾶν ξυράμενος.» Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Δ', ή, 23 «ξυραμένην αὐτὴν καὶ πένθιμον σχῆμα ἀναλαβοῦσαν.» Ὀριγέν. Τόμ. Α', σελ. 28 «ξυράμενον καὶ προσφορὰν ποιήσαντα» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 166 «γαμουμένης δὲ μετὰ τὸ ξύρασθαι» καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ. 202 «ἀποθέμενοι τὸν κόσμον τῆς νοητῆς αὐτῶν κεφαλῆς καὶ ξυράμενοι.» Ὀρειβάσ. Τόμ. Δ', σελ. 554, 34 «ξυράμενον τὴν κεφαλὴν.» Πορφύρ. περὶ Ἀποχ. Ἐμφ. Δ', 17 «ξυράμενος δὲ τοῦ σώματος τὰ περιττὰ λαμβάνει στολήν.» Φώτ. Βιβλ. σελ. 493, 2 «τῆς κεφαλῆς ξυράμενος τὸ ἡμισυ.» Ἐν τῇ Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ ΙΑ', 6 ἀναγινώσκειται «εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω ἢ ξυράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικί τὸ κείρασθαι ἢ ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω» (Πρβ. καὶ Θεοδώρητ. Τόμ. Γ', σελ. 234). Ἀλλὰ μεταγραπτέον ξύρασθαι, ἵνα συνάδῃ τῷ κείρασθαι. Καὶ τὸ ξυράσθω δὲ προστακτικὴ τοῦ ἀορίστου ξύρασθαι εἶνε, οὐχὶ τοῦ ἐνεστώτος ξυράσθαι. Ἴδε Ναβῆρον Μνημοσ. 1878, σελ. 99.

ἀποξύρεσθαι. Δί. Κάσσ. ΝΖ', ι, 5 «ἀντεπέστειλεν ὅτι κείρεσθαι

μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξύρεσθαι βούλομαι.» Παρὰ τῷ Σουΐδα λ. Τιβέριος κείτται «τοὺς περισσὰ ἐπαίροντας ἄρχοντας ἐκόλαζε λέγων· κείρεσθαι μου τὰ πρόβατα ἀλλ' οὐ ξυραῖσθαι βούλομαι.» Ἄλλὰ παρ' Ἰωάννη τῷ Ἀντισοχεῖ (σελ. 801), ἐξ οὗ εἶνε ταῦτα εἰλημμένα, φέρεται ἀποξύρασθαι ἤτοι ἀποξυραῖσθαι. Πρβ. Κ. Μυλλήρον Ἐποστ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τόμ. Δ', σελ. 570.

ἀποξύρασθαι. Πλούτ. Ὀθ. Β', 3 «ἐδεήθη δ' ὑπομεῖναι, ἕως ἂν ἀποξύρηται τὸ γένειον.» Πολύαιν. Στρατηγ. Α', 24 «ἀποξυράμενος ἔδειξεν Ἀρισταγόρα τὰ στίγματα.»

Εὐρίσκεται δὲ καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος ξῦραι καὶ ἀποξῦραι, οἷον ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 247 «ψύχειν τὴν κεφαλὴν μάλιστα μὲν ξύραντα» καὶ ἐν ταῖς Χιλιάσι τοῦ Τζέτζου Θ', 227 «λαβὼν οἰκέτην ἔξυρε τὴν κεφαλὴν ἐκείνου» καὶ 231 «ξύρας δὲ τοῦτον καὶ αὐτός» καὶ ἐν τοῖς Στρατηγικοῖς τοῦ Πολυαίνου Α', 24 «οἰκέτην πιστὸν ἀποξύρας τὰς τρίχας στίγματα ἐνέγραψε τῇ κεφαλῇ» καὶ παρὰ τῷ Ὀρειδασίῳ Τόμ. Β', σελ. 446, 1 «τὰ δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ ἐξανθήματα μετὰ τὸ ἀποξῦραι κιμωλίᾳ—διαχρίομεν» (Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 31, 11). Μετετυπώσαμεν δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ ἐν Τόμ. Β', σελ. 367, 6 προαποξυρῆς εἰς τὸ προαποξύρης. Ὁ Σκαρλάτος ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 159 λέγει «Ἀποξύρω, Μ. ξυρῶ.» Παρὰ τίνι κείτται ὁ μέλλων ἀποξυρῶ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν.

Ὁ Τζέτζης ἐν ταῖς Χιλιάσι Β', 540 εἶπε «ταύτας δ' ἀποξυρέντες ἐκεῖνοι μὲν ἐκ θυγατρῶν, κτέ.» Πρβ. σύρεσθαι - συρῆναι καὶ φύρεσθαι - φυρῆναι (συμφυρῆναι, συναφυρῆναι).

Ἐν τῷ Ψευδολογιστῇ τοῦ Λουκιανοῦ § 27 ἀπαντᾷ «ἔτι γὰρ ἔξυρες αὐτόν.» Ἄλλ' ὁ Ἐρουερόδην (Μνημοσ. 1879 σελ. 386) μεταβάλλει αὐτὸ εἰς ἐξύρεις ἐπιφέρων «Nam ξυρᾶν et ξύρειν ressimae sunt Graecitatis.»

§ 6. Ψυχοισθέντας—χρισθέντας.

Ἀλέξ Τραλλιαν. Τόμ. Α', σελ. 325 «Ἐπὶ πάντων μὲν ὁ τῆς πτισάνης χυλὸς ἐπιτήδειος, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν γνησίων καὶ δια-

καῶν καύσων καὶ δίψος ἔχόντων σφοδρὸν ΚΑΙ ψυχρισθέντα ἐπι-
 διδόναι τὸν χυλὸν· καὶ τὰς κηρωτὰς δὲ ὁμοίως σκευάζειν ΔΕΙ διὰ
 τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ῥοδίνου καὶ τῶν ἐμψυχόντων· ἐπὶ δὲ τῶν
 νόθων οὐδαμῶς, ἀλλ' ἄρκει χλιαρὰ πάντα καὶ εὐκρατα καὶ μηδὲν
 ἔχοντα τῶν σφοδρῶς ψύχειν δυναμένων. Καὶ θριδακίνης χρυσθέν-
 τας καυλοῦς καὶ φά, ὁμοίως καὶ Ἴντυβα καὶ τρώξιμα καὶ κολο-
 κύνθας ἐπιδιδόναι πάντα συμφέρει τοῖς διακαῶς πυρέττουσι.»

Πρῶτον μὲν ἀναγινώσκομεν «ΔΕΙ ψυχρισθέντα ἐπιδιδόναι τὸν
 χυλόν,» καθάπερ μετ' ὀλίγα κεῖται «σκευάζειν ΔΕΙ διὰ τοῦ ψυ-
 χροῦ ὕδατος·» ἔπειτα δὲ παρατηροῦμεν ὅτι, ὡς ἔγραψεν ὁ Τραλ-
 λιανὸς «δεῖ ψυχρισθέντα ἐπιδιδόναι τὸν χυλόν,» οὕτω καὶ «θριδα-
 κίνης δὲ ΨΥχρισθέντας καυλοῦς—ἐπιδιδόναι—συμφέρει τοῖς δια-
 καῶς πυρέττουσι,» ὅπερ ἀπολέσαν τὴν πρώτην συλλαβὴν ἐγένετο
 χρυσθέντας. Τὴν ὑγιῶς ἔχουσαν ἐκφορὰν βλέπει τις καὶ ἐν σελ.
 375 «ἀποροῦντι δέ σοι πεπόνων καὶ καυλοὶ θριδάκων ψυχρισθέν-
 τες καὶ κολοκύνθαι.» Πρβ. καὶ σελ. 327 «τοῖς καιομένοις μάλι-
 στα τὸ ἦπαρ καὶ ῥοδίνον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ψυχρισθέν» καὶ σελ.
 359 «εἰ καὶ ψυχρισθέντας ἐπιρρίπτειν βουληθείης τοὺς χυλοῦς»
 καὶ σελ. 373 «πέποννας ψυχρισθέντας καλῶς πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς
 εἰσβολῆς προσενέγκασθαι κελεύσας» καὶ Τόμ. Β', σελ. 329 «ἐπι-
 τήδειός ἐστι τούτοις καὶ θριδακίνη ὡσαύτως ψυχρισθεῖσα» καὶ
 σελ. 365 «αἰ μεγάλαι καὶ εὐθαλεῖς θριδακίνας ψυχρισθεῖσαι κα-
 λῶς διδόμεναι» καὶ σελ. 367 «ῥοδίνον οἶδα δεδωκῶς ψυχρισθέν»
 καὶ σελ. 369 «τοὺς ὄνυχας καλῶς ἐψηθέντας καὶ ψυχρισθέντας»
 καὶ σελ. 373 «ψυχρισθεῖσα ἢ κηρωτὴ ἐπιβαλλέσθω.» Φέρεται δὲ
 παρὰ τῷ Τραλλιανῷ καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ἐνεστῶς ψυχρίζειν, οἷον
 «δεῖ δὲ ψυχρίζειν τὸν κηρόν» (Τόμ. Β', σελ. 515), καὶ ἡ με-
 τοχὴ αὐτοῦ, οἷον «λαμβάνέτωσαν ἢ ῥοσάτου ἢ ἀψινθάτου ψυχρί-
 ζοντες» (Τόμ. Β', σελ. 513).

Εὐρέθη καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου παρὰ τῷ
 Γαληνῷ λέγοντι Τόμ. Γ', σελ. 811 «τῆς καλουμένης παρὰ Ῥω-
 μαίοις μέλκης ἐψυχρισμένης» καὶ σελ. 812 «πτισάνης χυλῷ χρή-
 σασθαι καλῶς ἐψυχρισμένῳ» καὶ σελ. 813 «ἔστω δὲ ὁ κεραυνύ-

μενος οἶνος ὡσαύτως προεψυχρισμένος· οὕτω γὰρ ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς τοὺς ἐν ὕδατι ψυχροτάτῳ προεψυγμένους, ἀγγείου δηλονότι τὸν οἶνον ἔχοντος ἐνισταμένου τῷ ὕδατι.» Γραπτέον δ' ἰσως «τοῦ ἀγγείου δηλονότι τοῦ τὸν οἶνον ἔχοντος κτέ.»

Σημειωτέον δ' ὅτι κεῖται παρὰ τῷ Τραλλιανῷ Τόμ. Β', σελ. 163 «Τοῦτο τὸ φάρμακον Ἰακώβου τοῦ ψυχροστοῦ ὀνομάζουσι μεγάλου ἀνδρὸς καὶ θεοφιλεστάτου περὶ τὴν τέχνην γενομένου. Ἐκαλεῖτο δὲ ψυχροστός, ὅτι ὑγραίνουση τροφῇ ἐκέχρητο.» Ἡ δὲ τοῦ Η ἐκφορὰ τοῦ ἐκ τοῦ ψυχρίζειν πάντως παρηγμένου ὀνόματος, ἣν βλέπει τις καὶ ἐν σελ. 564 καὶ 570, ἔχει ἀτοπώτατα. Παρ' Ἰωάννη τῷ Μαλαλαῶ σελ. 370, 6 εἶνε γεγραμμένον «Ἰακώβου δὲ τοῦ κόμητος καὶ ἀρχιάτρου τοῦ λεγομένου ψυχροστοῦ παρακαλέσαντος τὸν βασιλέα,» ὡς καὶ παρὰ τῷ Σουΐδᾳ «Ἰάκωβος Ἡσυχίου υἱὸς ἰατροῦ, ὁ ἐπικληθεὶς ψυχροστός,» ἐν δὲ τῷ Πασχαλίῳ καλουμένῳ Χρονικῷ ἀναγινώσκεται σελ. 595, 14 «Ἰάκωβος δὲ ὁ Κίλιξ—ὁ λεγόμενος ψυχροστός παρεκάλεσε τὸν βασιλέα· ἐφίλει γὰρ αὐτὸς ὁ Λέων αὐτὸν τὸν ψυχροστόν.» Νομίζουσι δὲ τινες ὅτι οὐχὶ ψυχροστός ἀλλὰ ψυχροστής ἐπωνομάζετο ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰάκωβος (Ἴδε Δινδόρριον Θησ. Στεφ. Τόμ. Η', σελ. 1959). Τὴν γνώμην ταύτην ἀποδεξάμενος ὁ Φλάχιος ἐξέδωκε παρ' Ἡσυχίῳ τῷ Μιλησίῳ σελ. 101, 4 «Ἰάκωβος Ἡσυχίου υἱὸς ἰατροῦ, ὁ ἐπικληθεὶς ψυχροστής.»

Ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου ἐμνημόνευσεν ὁ Ἄσιος καὶ τὸ ὄνομα ψυχροστήριον. Παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ Τόμ. Α', σελ. 466, 16 ἀπαντᾷ «ψυχροστάρια ἀργυρᾶ.»

§ 7. Ὁ κόρυδος καὶ ἡ κόρυδος.

Ἐν τῇ γλώσσει τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχεν ὄνομα κόρυδος, ὅπερ ὠξύνετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν τοῦ Ἀρκαδίου μαρτυρίαν λέγοντος ἐν τῷ περὶ Τόνων «Τὰ εἰς ΔΟΣ ὑπερδισύλλαβα βραχεῖα παραληγόμενα προπαροξύνεται· ὄμαδος, κέλαδος, Τένεδος, κόρυδος, ὅπερ οἱ Ἀττικοὶ δξύνουσιν» (σελ. 48). Οὐδένα δὲ τῶν περὶ

τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἀσχολουμένων λανθάνει ὅτι τὰ τοῦ Ἄρκαδίου εἶνε εἰλημμένα ἐκ τῆς Καθολικῆς Προσφῶδίας τοῦ Ἡρωδιανοῦ.

Εὐρίσκεται δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο παρά τε τοῖς παλαιοῖς, οἷον παρά τῷ Ἀριστοφάνει Ὀρν. 302 καὶ 472 καὶ 476 καὶ 1295 καὶ τῷ Ἀναξανδρίῳ Ἀποσπ. 40,65 Μειν. καὶ τῷ Πλάτῳ Εὐθυδ. σελ. 291 β, καὶ παρά τοῖς μεταγενεστέροις, οἷον παρά τῷ Αἰλιανῷ περὶ Ζῷ. Α', 35 «προβάλλεται δὲ καὶ κόρυθος ἄγρωστιν» καὶ παρ' ἑτέροις. Κεῖται δὲ καὶ παρά τῷ Ἀριστοτέλει Τόμ. Γ', σελ. 104, 5 Διδ. «ὡσαύτως δὲ καὶ κόρυθος καὶ τέτριξ» καὶ ἀλλαχοῦ καὶ παρά τῷ Θεοκρίτῳ Ζ', 141 «ἄειδον κόρυθοι καὶ ἀκκνθίδες». Ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ φέρεται βιβλ. Θ', 380 «εἰ κύκνω δύναται κόρυθος παραπλήσιον ἄδειν» καὶ βιβλ. ΙΑ', 195 «ἐν γὰρ ἀμούσοις καὶ κόρυθος κύκνου φθέγγετ' ἀοιδότερον», ἔπερ ὡς παροιμιῶδες ἐκυκλεῖτο, καθὰ καὶ τὸ μετὰ μουσῶν κόρυθος (Ἴδε Ζηνόβιον Ζ', 77 καὶ Διογενιανὸν ς', 50. Πρβ. Ρουγκήνιον Τιμ. σελ. 164 καὶ Σνειδῆρον Ἀριστοτ. π. Ζῷ. Ἰς. Τόμ. Δ', σελ. 128 καὶ Σειλήρον Ἀλκίφρ. σελ. 355).

Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος μόνην τὴν κατ' ἀρσενικὸν γένος ἐκφορὰν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος γινώσκει γράφων ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 744 «Κόρυθος (ὁ). [κόρυς] εἶδος μικροῦ κελαδιστικοῦ πτηνοῦ (μετ' ἄλοφον εἰς τὴν κεφαλὴν), (κοινῶς) σκορδαλός».

Ἄλλ' ὅτι ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ θηλυκῶς ἡ κορυθός γινώσκομεν πάντες οἱ μαθόντες γράμματα διδασκόμενοι ἐκ τοῦ ἀπαντωντος ἐν τοῖς Ὀρνισι τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 471 κέξ. :

A. Ἀμαθῆς γὰρ ἔφυς κού πολυπράγμων οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας,
ὅς ἔφασκε λέγων κορυθὸν πάντων πρώτην ὄρνιθα γενέσθαι
προτέραν τῆς γῆς, κάπειτα νόσφ' τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθνήσκειν.
γῆν δ' οὐκ εἶναι, τὸν δὲ προκείσθαι πεμπταῖον· τὴν δ' ἀποροῦσαι
ὑπ' ἀμηχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξει.

B. Ὁ πατήρ ἄρα τῆς κορυθοῦ νυνὶ κεῖται τεθνεώς Κεφαλήσιν.

Ἐγένετο δὲ καὶ παρατήρησις περὶ τῆς χρήσεως ταύτης ἐν τοῖς εἰς τὸν κωμικὸν σχολίοις ἔχουσα ὧδε· «Ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι : Ἐπεὶ λόφον ἔχει ἡ κορυδός. Θηλυκῶς δὲ εἴρηκε τὴν κορυδόν. Πλάτων δὲ ἀρσενικῶς.

Ὁ Πλάτων εἶπεν ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ σελ. 291, β' «ὥσπερ τὰ παιδία τὰ τοὺς κορυδοὺς διώκοντα.» Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει Τόμ. Γ', σελ. 180, 53 «ἔτι δὲ τῶν τοιούτων ὁ μὲν κόρυθος καὶ ὁ σκολόπαξ καὶ (ὁ) ὄρτυξ ἐπὶ δένδρου οὐ καθίζουσιν» καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Ἠθικ. σελ. 380 ς' «ὡς Λήμνιοι κορυθῶν τὰ τῶν ἀττελάδων εὐρίσκοντας ᾧ καὶ κόπτοντας (Γρ. κἀπτοντας)» καὶ σελ. 507 δ' «κόρυθον ὄφθαι πετόμενον κράνος ἔχοντα χρυσοῦν καὶ δόρυ» καὶ μετ' ὀλίγα «κόρυθος ὄπται πετόμενος κράνος ἔχων χρυσοῦν καὶ δόρυ» καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ Τόμ. Α', σελ. 293 «οἱ δὲ κόρυθοι πόσω τινὶ θᾶπτον ὑμῶν διέρχονται τὸ στάδιον ;» καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ σελ. 241 α' «Φιλόξενος δ' ἡ Πτερνοκοπίς, ἐμπεσόντος λόγου ὅτι αἱ κίχλαι τίμιαι εἰσι καὶ τοῦ Κορυδίου παρόντος, ὃς ἐδόκει πεπορνεῦσθαι, ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, μνημονεύω ὅτε ὁ κόρυθος ὀβολοῦ ἦν».

Πολὸν περὶ τοῦ προκειμένου ὀρνιθίου λόγον ποιεῖται ὁ Γαληνὸς γράφων Τόμ. ΙΒ', σελ. 360 «Ὁ γε μὴν κόρυθος τὸ πτηνὸν ζῷον τοῦτ' ἐστὶ τὸ μικρόν, ὃ καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς πολλάκις ὀρώμεν, ἐψόμενον ἐν τῷ ζῶμῳ τοὺς κωλικοὺς ὠφελεῖ—Ἐχει δὲ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦτο τὸ ζῷον ὥσπερ τινὰ λόφον ἐκ τῶν τριχῶν αὐτοφυῆ, δι' ὃν καὶ ὁ μῦθος ἐν Ἀριστοφάνει ὁ κωμικὸς ἔγραψεν ἐπλάσθη—Τοῦτο δὲ φασὶν καὶ τὸν Θεόκριτον αἰνίττεσθαι λέγοντα

οὐδ' ἐπιτυμβίδιαι κορυθαλλίδες ἡλαίνονται.

δηλοῦν γὰρ αὐτὸν τὰς τὸν τύμβον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχούσας. Προσέθηκα δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διὰ τὸ βούλεσθαι σαφῶς δηλῶσαι τὸ ζῷον τὸν κόρυθον, ὁποῖαν τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀνάστασιν ἔχει τῶν τριχῶν, ἐπειδὴ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ πρὸς τοὺς κωλικοὺς ἐπειράθη

καὶ βούλομαι καλῶς γνωρίσαι τοῖς οὐκ εἰδόσιν αὐτόν, ἐπειδὴ τοῖς πυργήτοις (Γρ. *πυργηταῖς*) ὀνομαζομένοις ἔοικεν, ἀλλὰ τῷ τελόφῳ διακρίνεται καὶ βραχύ τι μείζων ἐστὶν αὐτῶν.» Παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ Ζ', 22 ἀνεγνώσκειτο ἄλλοτε :

οὐδ' ἐπιτυμβίδιοι κορυδαλλίδες ἠλαίνονται.

ὅπερ βάρβαρον (Πρβλ. Κόβητον *Μνημοσ.* 1882, σελ. 252).

Εἶνε δὲ τὸ ὄρνιθιον τοῦτο μικρότερον μὲν τοῦ ὄρτυγος, ἐμπερὲς δ' αὐτῷ τὸ χρώμα. Ὅθεν λέγει ὁ Τίμιχιος Πλάτ. Λεξ. σελ. 164

«Κόρυδοι : ὅμοιοι ὄρτυξιν ὄρνιθες.» Πρβ. καὶ Σουίδ. λ. κόρυδοι·

Ὁ Αἰλιανὸς ἐν τῷ περὶ Ζῴων βιβλ. ις', ὃ γράφει «Τοιαῦτ' ἄττα καὶ Ἀθηναῖοι ὑπὲρ τοῦ κορυδίου τερατευόμενοι προσεῖχον μῦθῳ τινί, ὅπερ οὖν ἀκολουθησαί μοι δοκεῖ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ τῆς κωμωδίας ποιητῆς ἐν Ὀρνισι λέγων—Ἔοικεν οὖν ἐξ Ἰνδῶν τὸ μυθολόγημα ἐπ' ἄλλου μὲν ὄρνιθος, ἐπιρρεῦσαι δ' οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησιν» (Πρβ. καὶ Κόβητον *Μνημοσ.* 1859, σελ. 339).

Φέρεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ὄνομα τετρασύλλαβον κορυδαλός ἢ κορυδαλλός, ὅπερ ἀποδοκιμάζουσι παλαιοὶ γραμματικοὶ μόνον τὸ τρισύλλαβον κόρυδος ἐγκρίνοντες. Ὁ Φρύνιχος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ σελ. 338 ἀποφαίνεται «Κορυδαλός : Εὐβούλου τοῦ κωμωδοποιοῦ δράμα ἐπιγράφεται οὕτως· σὺ δὲ τοῖς περὶ Ἀριστοφάνην πειθόμενος κόρυδον λέγε τὸ ζῴον.» Λέγει δὲ καὶ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος σελ. 213, 12 «Κόρυδος καὶ κορυδαλός καὶ κορυδαλίς : τὸ στρουθίον τὸ ἔχον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀνεστηκότα πτερὰ ὡσπερ λόφον. Ἔστι δὲ τὸ μὲν κόρυδος Ἀττικόν· Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ Ἀδολεσχίας· κόρυδος ὥπται πετόμενος· τὸ δὲ κορυδαλός κοινόν, εἰ καὶ Εὐβούλος χρῆται. Ἔστι δὲ καὶ Κορυδαλός δῆμος Ἀθήνησι, τὸ δὲ κορυδαλίς ποιητικόν, ὡς Θεόκριτος· ἐπιτυμβίδιοι κορυδαλλίδες.» Τοῖς ὑπὸ τοῦ Φρυνίχου καὶ τοῦ Μαγίστρου εἰρημένους παραπήγνυμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀμμωνίου γεγραμμένα σελ. 84 «Κόρυδος καὶ Κορυδαλός διαφέρει· κόρυδος μὲν γὰρ τὸ ὄρνεον, λέγεται δὲ γῆς ἱερόν· Κορυδαλός δὲ δῆμος Ἀθήνησιν, ἐν ᾧ σωτήρος κούρης

ιερόν.» Ὁ Βαλκενάριος ἐν ταῖς εἰς Ἀμμώνιον Παρατηρήσεσι σ. 129 μετέγραψεν «ἐν φ̄ Σατείρας κόρης ἱερόν» (Πρβ. καὶ Βαχμ. Ἄν. Τόμ. Β', σελ. 379,8) Ἐν τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις (Εὐθυδ. σελ. 291 β') λέγονται οἱ κόρυδοι ἱεροὶ τῆς Γῆς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· «Κόρυδοι ὄρνιθες ὄρνυξιν ὅμοιοι, οὓς ἔνιοι μὲν (κορυδαλλίδας, ἔνιοι δὲ) κορυδαλοὺς φασί, Γῆς καὶ Ἀθηνᾶς ἱεροί.» Πρβ. καὶ Λοβέκκιον Ἄγλαοφ. σελ. 980.

Τὸ ἀποδοκιμαζόμενον ὄνομα ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἐνάτῳ βιβλίῳ, τῷ νόθῳ ὑπὸ τινων νομιζομένῳ, τοῦ συγγραμματος τοῦ Ἀριστοτέλους τοῦ ἐπιγραφομένου Περὶ Ζῴων Ἱστορίαι κεφ. ΚΘ', 4 «κορυδαλλῶν δ' ἐστὶ δύο γένη· ἢ μὲν ἐτέρα ἐπίγειος καὶ λόφον ἔχουσα, ἢ δ' ἐτέρα ἀγελαία καὶ οὐ σποράς» καὶ κεφ. Λς', 5 «ὅσοι μὲν μὴ πτητικοί, ἀλλ' ἐπίγειοι, κονιστικοί, οἷον ἀλεκτορίς, πέρδιξ, ἀτταγὴν, κορυδαλλός, φσιανός» (Τόμ. Γ', σελ. 186, 9 καὶ 207, 41. Πρβ. καὶ Σνειδῆρον Ἐκκλ. Φυσ. Τομ. Β', σελ. 40. Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ Γ', 51 «ἐγειρομένῳ κορυδαλλῶ» καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ περὶ Ζῴ. Δ', 5 «κορυδαλλός δὲ ἀκανθυλλίδι νοεὶ πολέμια» καὶ ς', 46 «κορυδαλ(λ)ός δὲ νάπυος σπέρματι» καὶ παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ Τόμ. Α', σελ. 189 «κορυδαλλός ὄρνιθίον ἐστὶ μικρὸν ἔχον κατὰ τῆς κορυφῆς ὑπεροχὴν ὡσπερ ταῶν» καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. Β', σελ. 624 «ἢ κορυδαλοῦ μικρότερον» καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ. 243 καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Τραλλιανῷ Τόμ. Β', σελ. 375 «κορυδαλός ἐσθιόμενος τὸ αὐτὸ ποιεῖ» καὶ σελ. 377 «κορυδαλός καιόμενος καὶ λειούμενος» καὶ «ὁ κορυδαλός ἐζήτει». Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Φρον. σελ. 339.

Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου εἶνε γεγραμμένον «Κορυδαλός : ἢ πτηνὸν ζῷον· καὶ δῆμος τῆς Ἀττικῆς· ἢ κόρυδος παρ' ἐνίων,» ἀνθ' οὗ ἀναγνωστέον ἴσως «Κορυδαλλός : πτηνὸν ζῷον, ἢ κόρυδος παρ' ἐνίων (λεγομένη)· καὶ δῆμος τῆς Ἀττικῆς.» Πρβ. «Κόψιχος : εἶδος ὄρνέου, ὃ κόσσυφος παρ' ἐνίων λέγεται.» Κεῖται δὲ παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ καὶ «Πίφιγξ : κορυδαλ(λ)ός.» Ἴδε Τούπιον Emendat. Τόμ. Δ', σελ. 21.

Τοῦ θηλυκοῦ κορυδαλλίς ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Θεόκριτος, οὗ ἐμνη-
(TOM. 5'.)

μονεύθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τῷ χωρίῳ. Ἄπαντᾶ δὲ καὶ παρὰ τῷ Εὐναπίῳ σελ. 104 Βοισσ. «ἀλλ' οὐδὲ κορυθαλλίς, ἢ παροιμία φησὶν, ἄνευ λόφου, οὐδὲ Ὀρειδάσιος ἦν ἄνευ φθόνου.» Ἐν τῷ Τιμολέοντι τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΑΖ', 1 φέρεται «ἐπεὶ δὲ χρῆν, ὡς ἔοικεν, οὐ μόνον πᾶσι κορυθαλλοῖς λόφον ἐγγίνεσθαι κατὰ Σιμωνίδην,» ἐν δὲ τοῖς Ἠθικοῖς αὐτοῦ ἀναγινώσκεται σελ. 91 ε' «ἐπεὶ δὲ πάσαισι κορυθαλλῆσι (κορυθαλλίσι) χρῆ λόφον ἐγγενέσθαι κατὰ τὸν Σιμωνίδην» καὶ σελ. 809 β' «ἐπεὶ δὲ πάσαις κορυθαλλίσι κατὰ Σιμωνίδην χρῆ λόφον ἐγγενέσθαι» (Πρβ. Βυττεμβάχιον Πλουτ. Τόμ. ς', σελ. 634 καὶ Βοισσονάδην Εὐναπ. Τόμ. Α', σελ. 416). Τὴν Σιμωνίδειον ῥῆσιν ὁ μὲν Σνειδερίνος (Σιμωνίδ.) σ. 115 προηνέγκατο ὡδε :

Πάσαισιν κορυθαλλίσιν
χρῆ λόφον ἐγγενέσθαι.

ὁ δὲ Βέργκιος (Ποιητ. Λυρ. σελ. 1141 ἐκδ. γ') οὕτωςιν :

Ἐπεὶ
πάσαις κορυθαλλίσι χρῆ λόφον ἐγγενέσθαι.

Ἐν ἀποσπασματι τοῦ Ἐπιγράμμου παρ' Ἀθην. σελ. 399 δ' ἔχουσι τάντίγραφα κορυδάλλας φιλοκονείμονας ἢ φοινικονείμονας ἔπερ ὁ μὲν Κασαύβων μετέγραψε φοινικοίμονας, ὁ δὲ Πόρσων φοινικείμονας· ἀλλ' ὁ Ἀρήνσιος ἀνέγνω φιλοκονίμονας νοῶν κονιστικούς (Ἴδε Λωρένζιον Ἐπιγράμ. σελ. 237).

Ἐν τῷ Λεξικῷ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου σελ. 744 εἶνε γεγραμμένον «Κορυδαλή καὶ Κορυδαλὶς (λλίς), ἴδος (ῆ) καὶ Κορυδαλὸς (λλός ;), (ὀ) = Κόρυδος». Ὁ ὑπὸ τοῦ Σκαρλάτου ἀμφιβαλλόμενος τύπος κορυθαλλός οὐ μόνον ἀναμφίβολος εἶνε ἀλλὰ καὶ ὀρθότερος τοῦ δι' ἐνὸς Λ ἐκφερομένου, ὃν εὐλόγως ἴσως τινὲς ἀνυπόστατον ὑπολαμβάνουσιν. Ὁ Ἀρκάδιος ἐν τῷ περὶ Τόνων λέγει σελ. 54, 7 «Τὰ ὑπὲρ τρεῖς συλλαβὰς ἐκφερόμενα παραληγόμενα τῷ Α βαρύνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Κ ἄρχοιτο· ἀρύβαλλος τὸ μαρσίπιον, περίαλλος τὸ ἰσχίον, αἰγίθαλλος. Κραπαταλλός δὲ εἶδος νομίσματος καὶ κορυθαλλός ὀξύνεται.» Πρβ. καὶ σελ. 31, 16 «Τὰ εἰς

δύο ΛΛ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς δξύνεται, εἰ μὴ ἐπιθετικὰ παρώνυμα εἶη γενόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ΗΣ· κορυθαλλίς, ἀναθαλλίς ἢ σφαῖρα, συκαλλίς—θρυαλλίς.» Πρβ. Λοβέκκιον Φρον. σελ. 338 καὶ Ἐλδιδιον Πλουτ. Αἰμιλ. Παύλ. καὶ Τιμολ. σελ. 492 καὶ Ἀρήνσιον περὶ Διαλ. Δωρ. σελ. 102.

Ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Ἀριστοτέλους φέρεται καὶ γραφή κορυθάλων καὶ κορυθάλος. Καὶ τὸ κύριον δ' ὄνομα Κορυθαλλός εὐρίσκεται προενηνεγμένον δι' ἐνὸς Λ Κορυθαλός καί, τοῦ τόνου ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης κειμένου, Κορυθαλος, ὡς ἐν τῷ χωρίῳ τῷ ἐκ τοῦ Ἀμμωνίου ἐν τοῖς ἐπάνω παρατεθέντι. Ὄρθως παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ σελ. 377,1 εἶνε γεγραμμένον «Κορυθαλλός: δῆμος τῆς Ἰπποθωντίδος φυλῆς. Ὁ δημότης Κορυθαλλεύς· τὰ τοπικὰ Κορυθαλλόθεν Κορθηαλλόνδε Κορυθαλλοί.» Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν φέρεται Κορυθαλλεῖς καὶ Κορυθαλλέων (Τόμ. Α', σελ. 306 καὶ Τόμ. Γ', σελ. 1149. Πρβ. καὶ σελ. 1146).

Ἐν Τόμ. Ε', σελ. 354 γραπτέον ὑπόπτεισε ἀντὶ τοῦ ὑπόπτεισσε καὶ μαλακῆ ἀντὶ τοῦ μαλακΟΥΣ

Οὔτε μαζῆ οὔτε μαζῆ οὔτε μαζὺ
εἶναι ἡ ὀρθὴ γραφή, ἀλλὰ μαζί.

Συνήθως γράφουσι τὴν λέξιν ταύτην παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ υ πιστεύοντες παλαιᾶ τινι ἔτυμολογίᾳ αὐτῆς ἐκ τοῦ ἄμα-σύν, ἔθεν [ἄ]μα-σὺ [ν] = μαζύ. Ἄλλ' ἡ δοξασία αὕτη εἶναι πολλαχῶς ἐσφαλμένη· διότι πρῶτον ἡ ἔτυμολογία αὕτη καταπατεῖ θεμελιώδη νόμον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνίδος, καθ' ὃν τὸ σ οὔτε μεταξὺ δύο φωνηέντων οὔτε ἐν ἀρχῇ λέξεως φωνήεντος ἐπομένου οὔτε ἐν τέλει λέξεως μεταλαμβάνει τῆς ἠγῆρας τῶν περὶ αὐτὸ φωνηέν-